

PREANGERBODE

MOCHTEND-EN AVONDBLAD

Hoofdredacteur: TH. E. STUFKENS

Waarn. Hoofdredacteur: B. DAUM

Telefoon No. 211 en 195 (huis)

BETALINGSVOORWAARDEN:

Abonn. per kwartaal (binnen de stad) . . f 7.50
 " " " (buiten Bandoeng) . . f 9.—
 " " " (buitenland) f 12.—
 Alle abonnements- en advertentiegeden zijn bij vooruitbetaling te voldoen

ADVERTENTIE - TARIEF

1 tot 5 regels f 2.50
 elke regel meer f 0.35

ADMINISTRATIE EN UITGAVE
N. V. „DE PREANGERBODE“Bandoeng Groote Postweg 56 en 58
Telefoon No. 820.

AVOND-EDITIE

EERSTE BLAD.

Dit nummer bestaat uit vier bladen.

De hinderlijke onderscheiding.

Het Kamerlid Beumer had vragen gesteld betreffende het onderscheid bij toekenning van periodieke verhoogingen tusschen de faculteits- en de bureau-juristen.

De minister van Koloniën heeft die vragen beantwoord en zeer onbevredigend beantwoord met de opmerking dat de bureau-juristen bij de nieuwe regeling geen reden tot klagen hebben.

Het is jammer voor de werving van rechterlijke ambtenaren dat de bureau-juristen er zelf anders over denken.

Hetgeen der regeering had kunnen blijken uit de door alle bureau-juristen onderteekende bezwaarschriften tegen de nieuwe regeling.

De onderscheiding tusschen faculteits-juristen en bureau-juristen is even hatelijk als ongemotiveerd.

Het vervaardigen der nivelleerings-voorstellen had nu juist een schoone gelegenheid geboden met die onderscheiding te breken.

Sinds lang behoort de groote meerderheid der jongere rechterlijke ambtenaren tot de bureau-juristen.

Noch verkorte studietijd, noch studie-toelage vermochten den lust tot studie voor het faculteits-examen te doen toenemen.

De verkorte studietijd, het ambtenaren-tekort maakten die studie tot niet veel meer dan een wassen neus, althans voorzover de vorming van rechterlijke ambtenaren betreft. Van praktisch nut is slechts de kennis omtrent den adat, op de colleges van professor van Vollenhoven verworven, en alleen dan nog van praktisch nut, voorzover de rechterlijke ambtenaren in staat worden gesteld die kennis toe te passen en te verrijken.

Noodig is ook deze voor-studie niet, waar gebleken is dat onder de bureau-juristen velen zijn die door de praktijk groote kennis van den adat in hun rechtsgebied verwerven en uitstekende adat-vonnissen-maakten.

De verdere studie bestaat uit een Maleisch, onbruikbaar voor het gebruik en uit aardrijkskunde van kleine eilanden, landen en volken, waarmee een rechterlijk ambtenaar nooit iets uitstaande heeft.

Wat de rechterlijke ambtenaar noodig heeft, nl. kennis van Inlandsch Reglement en Indisch Strafrecht, wordt op de colleges niet verworven.

In de praktijk is gebleken dat uit bureau-juristen, dus de juristen zonder het aanvullings-examen van Leiden, na een of twee jaar oefening bij de griffie van een Raad van Justitie en een Landraad, de beste rechtvaardigen groeien, vaak betere dan de faculteits-juristen die zoo van de academie op de justiciabelen worden losgelaten.

Is er eenige billijkheid in de regeling om faculteits-juristen die een jaar langer studeerden, een hooger aanvangstractement toe te kennen, het is onbillijk de bureau-juristen ter zake van het niet afleggen van dat examen twintig jaar lang, hun ganschen diensttijd, bij de faculteits-juristen te doen achterstaan, rechtvaardig die even lang dienden, hetzelfde werk doen—de bureau-jurist vaak beter dan de faculteits-jurist—minder te bezoldigen.

Indien ooit, dan ware er nu, bij het beangstigend verloop in de rechterlijke macht, reden om tevredenheid te kweken onder hen die dienen, en om den lust tot dienstneming te vergroten bij de juristen in Holland, jongere en oudere.

De studie te Leiden is een fiasco gebleken. Toen men in 1904 met de oude eischen brak, door de eerste uitzending van bureau-juristen, had men den moed der consequentie moeten toonen.

Integendeel zijn de bureau-juristen steeds ten achter gezet en meermalen als minderwaardig behandeld.

De droeve gevolgen zijn duidelijk.

Geen faculteits-juristen meer.

Geen bureau-juristen meer.

De liquidatie.

De schuld ligt bij hen die de bakens niet wisten te verzetten, toen het getij verliep.

Bureau voor Reiswezen.

In de *Locomotief* schrijft mr. J. J. Raaff een aanklacht tegen het Bureau voor Reiswezen, welke de algemeene aandacht verdient en door vele verlofgangers zou kunnen worden onderteekend.

Wij citeren uit dat stuk de volgende zinsneden.

„Ik heb in Juni a.s. bij het gouvernement dertien jaren onafgebroken dienst gedaan en vraag in November 1920 plaatsing op een boot die in Mei 1921 naar Holland vertrekt. Ik heb daarvoor behalve mijn aantal dienstjaren nog deze speciale reden, dat drie kinderen van mij op de H.B.S. gaan, waarvan de cursus eindigt einde April, terwijl de cursus in Holland, naar ik meen, in Augustus begint. Hierbij moet nog gevoegd worden dat ik twee jaren geleden reeds met verlof wilde gaan, doch daarin gedupeerd werd door het gouvernement zelf, dat middels een circulaire van den directeur van Justitie, kenbaar maakte dat leden van de rechterlijke macht zelfs met tienjarigen dienst nog niet op verlof konden rekenen.”

Bovenstaande uiteenzetting zond de heer R. aan het Bureau voor Reiswezen en ontving, na een aanvankelijke mededeeling dat hij hoogstwaarschijnlijk voor een plaatsing in Mei in aanmerking zou komen, navolgend schrijven:

„Beleefd deel ik u mede, dat verlofgangers met dertien jaren onafgebroken dienst in Mei nog niet voor passage aan de beurt zijn. Ik vestig er beleefd uwe aandacht op, dat zich voor Mei vierhonderd eerste klasse passagiers meer opgegeven hebben, dan er door de stoomvaartmaatschappijen „Nederland“ en „Rotterdamsche Lloyd“ gezamenlijk voor die maand plaatsen ter beschikking van het gouvernement zijn gesteld.

Voor Juni groeit dit tekort aan tot acht honderd plaatsen voor de eerste klasse alleen.

De eerste drie in Mei vertrekkende stoomschepen zijn alle met zieken en enkele gepensioneerden volgeboekt. Eerst op het stoomschip „Willis“ 25 Mei a.s. zullen enkele verlofgangers met meer dan twintig jaren dienst kunnen worden afgevoerd.

Uit een en ander zal u duidelijk zijn dat velen teleurgesteld moeten worden.

Dr. Woustra, met acht voor verlof tellende dienstjaren werd ingedeeld op het stoomschip „Prinses Juliana“ 4 Mei a.s. wegens urgent verklaard ziekte-certificaat voor zijn echtgenoot.

Voor de goede orde vestig ik er nog uwe aandacht op, dat het tijdstip waarop een aanvraag bij dit kantoor binnenkomt niets ter zake doet.

Een ieder wordt overeenkomstig zijn rechten d.w.z. in verband met het aantal voor verlof tellende dienstjaren, ingedeeld.

Tot zoover het antwoord van Reiswezen.

De heer R. maakt bij dit antwoord de volgende juiste opmerkingen:

„Wat hebben wij aan wetten en ordonnances, die beloven dat we na 6 jaren dienst met verlof kunnen gaan, als ons nu maar even gezegd wordt dat van het rijtje af eerst de menschen van 20-jarigen dienst aan de beurt komen. En als dan—terwijl er alleen gelet zal worden op dienstjaren—ook nog eerst de familie van de ambtenaren voorgaat. Dat ziekte-ambtenaren voorgaan, is nog tot daaraan toe. Men zou zich alleen kunnen verbazen over het feit dat er drie booten in Mei zijn volgeboekt met ziekte-ambtenaren. Maar dat er dan, terwijl anderen feitelijk voorgaan, ook nog enkele gepensioneerden juist in Mei moeten geboekt worden, lijkt toch zeker niet billijk; die kunnen zeker nog wel een paar maanden wachten.”

„Dit is echter een feit, dat van al de zieken waarmee de eerste drie booten die in Mei vertrekken, volgens het Reiswezen, volgepropt moeten zitten, er hoogstens een heel enkele onder de mutaties hebben gestaan. Dat is dan toch wel heel zonderling. Men zou zoo denken dat of de dagbladen slecht ingelicht zijn of dat de namen van die zeer velen, die ziekteverlof gekregen hebben niet worden gepubliceerd.”

De *Locomotief* teekent bij het ingezonden stuk o.m. het volgende aan:

„Zoolang er minder mailplaatsen beschikbaar zijn dan rechthebbers-op-verlof, zijn distributie en rantsoenering onvermijdelijk.

Maar nu het abnormale allengs gegroeid is tot normaal, behoort althans het autocratische karakter der overtochtsregelingen te hebben afgedaan.

De ambtenaar - met - recht - op-verlof weet thans op geen stukken na of hem te bekwaam tijd zijn beurt wordt gegund. Hij verkeert maandenlang in onzekerheid en onwetendheid, of en wanneer hij op een thuisvarende mailboot zal worden ingedeeld. En wanneer eindelijk het verlofsparadijs nabij schijnt, kan door ondoordringelijke schikking zijn kans opeens weder zijn verkeken.”

„Er zijn dan in Mei drie booten met zieke ambtenaren volgeboekt, dan komen eerst de ambtenaren met twintigjarigen dienst, enz. enz.”

Drie booten met zieke ambtenaren! Nog dezer dagen vertelde ons een particulier verlofganger, hoe zijn medereizende ambtenaren-met-ziekte-certificaat reeds ter hoogte van de Duizend-eilanden bleken te herstellen, zoodat het wel leek alsof er in die certificaten zelf al geneeskracht zat. Wij weten het wel, er zijn sedert nog weer extra strenge maatregelen op ziektekeuring afgekomen, maar drie booten vol ambtenaren, door nog ernstiger dan verlofsziekte aangetast, het lijkt haast te erg om waar te mogen zijn.

Wij weten niet, of het kantoor voor reiswezen de omslachtige werkwijze volgt om alle naar plaats solliciterende ambtenaren met dergelijke redegevende epistels te beantwoorden, dan wel of het dit alleen doet in gevallen waarin schijn van willekeur aanwezig is. Maar wij gelooven dat het zichzelf en den ambtenaren het verlossingsprobleem heel wat gemakkelijker zou maken door dergelijke mededeelingen stelselmatig in publicatie vorm te doen. Dit is tegen elken schijn van willekeur de beste waarborg en zal allengs bij de ambtenaren doen terugkeeren het geruststellende gevoel dat de hooge overheid als een aardsche voorzienigheid voor hun belangen getrouwelijk waakt.”

Ook ons zijn tal van klachten tegen het bureau voor reiswezen bekend, klachten over slordigheid, over despotisme, over nonchalance, over autocratisch optreden.

Van dit alles wordt de ambtenaar, dus de regeering, dus ons land, de dupe.

Een ambtenaar wilde met verlof, had toezegging voor een boot, was in een duur hotel te Batavia met zijn groot gezin, kreeg toen plotseling bericht dat de reis-nog-niet-doorgaan kon. Hij seinde een telegram van tachtig woorden naar Buitenzorg en kreeg toen pas recht.

Een ander requesteerde van Holland uit om vergoeding voor de kosten van zijn reis over Amerika. Hij kwam anderhalf jaar later te Batavia en vond zijn request onder het loodje op Reiswezen. Maar te Weltevreden bekenden, krijgen zonder eenige moeite plaats en worden voorgeholpen.

Het is goed dat mr. Raaff de aandacht vestigde op dezen misstand en het wordt tijd dat den ambtenaren van het bureau Reiswezen eens duidelijk wordt gemaakt dat zij hun groote tractementen slechts verdienen als ze de ambtenaren die hen meebetalen, vlug en goed en zonder aanzien des persoons helpen.

Nederlandsch-Indië

NAAR DE ZUURSTOFFABRIEK.

Bandoeng 's wegen zijn niet best, vooral in de Westelijke helft der stad.

We ondervonden het weer eens, toen we een autotocht naar de zuurstoffabriek, verdept opgesteld achter de werkplaatsen van Technisch Bureau Soenda en de Caoutchouc-fabriek op Tjirojom, in het uiterste Noordwesten onzer veste.

Ruim twee maanden geleden vond men er nog sawah, thans is te midden van de landelijke omgeving een nijverheids-inrichting verzezen, die zich heel ver hooren doet door den krachtigen, want 100 P.K. sterken ruwolievomotor.

Niet gemakkelijk is zij te bereiken, de fabriek. Het ging over en langs ijzeren staven, om stoomwalsen-in-reparatie heen, door een half moeras en over greppels.

Het opwekkend en zwaar geluid van den arbeid deed zich allerwege hooren.

Duizenden nijvere handen vonden er in de werkplaatsen van „Soenda“ met behulp van machines nuttigen arbeid en het is voor iemand die niet veel dezen kant uitdwaalt, een openbaring, te zien, hoeveel werk daar wel aan den winkel is, in dezen uithoek.

De heer Don, onder wiens energieke leiding het gebouw met zijn typische kapconstructie in luttele weken verrees, heette ons te midden van snorrende motoren en klapperende drijfriemen welkom.

Het voor onze stad nieuwe bedrijf was in volle werking en het verbaasde ons, te vernemen, dat de ingewikkelde en uitgebreide installatie in zoo weinig tijds aan het draaien was gebracht.

Na een versche sigaar aan de uitstroomende zuurstof—een vuurstraal gelijk—te hebben opgestoken, moesten we een technische verhandeling aanhooren, die we hier maar achterwege zullen laten, daar ze onvolledig zou moeten zijn.

Het proces toch, dat de lucht ondergaat om in vloeibare zuurstof te worden omgeschapen, is om den drommel niet eenvoudig en slechts een uitmendend vakman als de heer Don kan dadelijk bij het proefdraaien goede resultaten verkrijgen.

Naast de fabriek zijn nog tanks in aanbouw

Voorhanden:

GEEL KOPER IN STAVEN

102h

A le afmetingen.

en een kleiner reservoir bevatte al een hoeveelheid zuurstof, die wachtte op aftapping in syphons.

De leverantie kan dan ook dadelijk beginnen en zal geweldige concurrentie scheppen voor de gelijksoortige fabriek in Priok, daar immers het vervoer per spoor en alle andere kosten van dien aard wegvallen.

De technische bedrijven te Bandoeng die met zuurstof werken—voor lasschen e.d.—alsmede de Staatsspoor zijn ten eerste gebaat met de in-werking-treding der nieuwe fabriek.

Voorloopig kan men er nog niet aan denken, de vrijkomende stikstof voor nuttige doeleinden aan te wenden, doch op den duur zal de werkzaamheid zich ook in deze richting uitstrekken.

Het is wel der moeite waard, eens kennis te gaan maken met het nieuwe bedrijf, dat voor leerlingen van scholen een nuttige les kan opleveren.

Is het bedrijf eenmaal in volle werking, dan wordt, zooals het een goede zuurstoffabriek betaamt, nacht en dag doorgeat, waarbij de Solarolie-motor en een electro-motor van 60 P. K., op het elektrische net aangesloten, afwisselend kracht leveren.

De productie zal zijn 400 kubiek per etmaal en daar elke „flesch“ gecompriëerd 6 M3. inhoudt, bedraagt het aantal syphons dat afgeleverd kan worden, 60 à 70 in de 24 uur.

Er wordt heel wat gecompriëerde zuurstof te Bandoeng gebruikt en men heeft bij de aanschaffing thans niet meer afhankelijk te zijn van dueren en langzamen aanvoer door de spoor, zoodat de afnemers thans goedkoper en vlugger uit zijn. De installatie, eenige maanden geleden uit Europa aangevoerd voor rekening der N. V. Don en Bosch, werd overgenomen door T. B. Soenda, welks directieuren in het bestuur der nieuwe onderneming zitting namen, terwijl de heer Don optreedt als directeur, tevens, bedrijfsleider.

In de onderneming „zit“ ongeveer anderhalve ton aan kapitaal, de waarde tevens van de fabriek.

DE BEZUINIGING.

Onze Soerabajasche correspondent schrijft ons:

Ongetwijfeld zal de jongste bezuinigings-maatregel der regeering ook den dienst der Assaineerings-werken treffen.

Uit de door ons ingewonnen informaties blijkt, dat hier in Soerabaja daarvan nog niets officieel bekend is, hoewel hier met spanning op de komende dingen gewacht wordt.

Wordt de bezuinigings-maatregel ook op deze voor Soerabaja en omstreken zoo urgent gebleken werken toegepast, zoo hebben wij hier twee groote bedrijven, welke de nadeelige gevolgen ervan zullen hebben te ondervinden, t.w. het havenbedrijf en de Assaineerings-werken, beide voor Soerabaja van levensbelang, zoowel voor het gouvernement zelf als voor den handel en voor de volksgezondheid, welke gevolgen in de naaste toekomst wel zullen betreurd worden.

Wij hebben slechts na te gaan den toestand, waarin de afwatering van Soerabaja en omstreken gedurende een reeks van jaren heeft verkeerd, zoo zelfs, dat men geneigd zal zijn, hier van een verwaarloozing te spreken; wij hebben dan speciaal op het oog het Noordelijk gedeelte van Soerabaja, waar de verwaarloozing zeer zeker nadeelig heeft gewerkt op de volksgezondheid.

Hoewel er echter nog steeds hoop bestaat, dat de bezuiniging onze assaineerings-werken niet zal treffen, vermoedt men toch aan den anderen kant, dat ook deze werken aan dien maatregel niet kunnen ontkomen.

Intusschen wordt hier reeds eenige maanden op een bedrag van vijf ton gewacht, benodigd voor den bouw van den sluis in het boezemkanaal in het Noordelijk gedeelte van Krebangan, een werk, dat, gelijk wij dat eenigen tijd geleden uit de lezing van den heer De Mooy, directeur der gemeente-werken, hebben moeten opmaken, van hooge urgentie is.

Het werk zal er bijzonder veel toe bijdragen, de afwatering en daardoor ook den hygiënischen toestand aanmerkelijk te verbeteren, niet tijdelijk, doch definitief.

In een vorig schrijven maakten wij er o.m. melding van, dat de burgemeester den toestand in de Krebangan-wijken zoo intreuig vond, dat hij staande de vergadering een bedrag van f 5000 beschikbaar stelde voor de verbetering, echter slechts om in den onmiddellijken nood te voorzien. Dat een dergelijk bedrag

nimmer voldoende kan zijn voor een definitieve verbetering, welke in den kortst mogelijken tijd moet komen, spreekt wel vanzelf.

UITBREIDING.

In het advocatenkantoor van mrs. Van der Goes en Wormser wordt opgenomen mr. F. Hornstra, substituut-officier van justitie te Batavia.

Mr. Hornstra, die achtereenvolgens griffier was bij de raden van justitie te Soerabaja en Medan, en zoowel op die beide plaatsen, als te Batavia, andere associaties weigerde, zal in Mei a. s. ontslag vragen uit den dienst en zich alsdan te Bandoeng vestigen.

GEKNOEI BIJ DE S. S.

De uitbreidings-werken der S. S. bij Gado-bangkong, de halte tusschen Tjimahi en Padalarang, moeten den 1sten Mei gereed zijn.

Het karwei werd uitgevoerd door een Chinees aannemer, die langdurige ervaring had bij dezen dienst, ook in Zuid-Sumatra, maar desniettemin staande de taak naar beweerd werd niet naar behooren verrichte.

Het gelukte, hem een beetje te lichten en de arbeid werd, met de zelfde koelies onder een Inlandschen aannemer, voortgezet — terwijl gezegd was, dat de Chinees in gebreke bleef, voor de benodigde werklieden te zorgen!

De zaak kwam den autoriteiten in Bandoeng verdacht voor, waarom een onderzoek werd ingesteld, terwijl diensgevolge de uitbetalings-staten van den Inlandschen aannemer werden aangehouden.

Het bleek, dat eigen personeel der S. S. aannemer was gaan spelen, terwijl de Inlandsche werkbaas als strooman fungeerde....

Het geval wordt verder onderzocht. Dupe waren de koelies, die op hun loon moesten wachten, maar dit onderdeel der zaak was spoedig opgelost, toen de ingenieur Rein-ders en de bouwkundige Nettekoven kennis hadden genomen van de grief der arbeiders, dat ze nog geen betaling hadden genoten.

Intusschen heeft de kwestie aanleiding gegeven tot fantastische verhalen, die echter in het bovenstaande tot normale proporties worden teruggebracht.

ONTDUIKING DER HUUR-ORDONNANTIE GESTRAFT.

Het gratie-verzoek van den heer Gr. te Bandoeng om kwijtschelding van de hem door den Landrechter opgelegde geldboete groot f. 100, subsidiair zeven dagen hechtenis, wegens „het als verhuurder een hoogere huursom bedingen voor het gebruik van een woning dan de geldende huurprijs”, werd van de hand gewezen.

Het vonnis dateert van 10 Februari 1921, en werd door den toenmaligen Landrechter Jhr. mr. van der Goes uitgesproken.

Meermalen wordt door woningbureaux e. d. getracht de uitdrukkelijke bepaling van artikel 15 Stbd. 1919 no. 740 geweld aan te doen, door i) het huurcontract op te nemen de woorden „verklaart te huren als toko”, ofschoon het den verhuurders bekend is, dat het door hen verhuurde huis dikwijls behalve als zaak ook als woning gebruikt wordt.

Het kan geen kwaad den huiseigenaren en diverse woningbureaux met voornoemde uitspraak in kennis te stellen en hen, die misschien onbekend zijn met den inhoud van bovengenoemd artikel 16, deze hierbij mede te deelen. Het artikel 16 (lid 2) luidt:

„Onder woning verstaat deze ordonnantie ongeacht de in de huurovereenkomst vermelde bestemming, ieder gebouw, hetwelk een afzonderlijk geheel vormt, geheel of gedeeltelijk als woonhuis is ingericht en door den huurder en zijn gezin wordt bewoond, ook al wordt daarin tevens een beroep of bedrijf uitgeoefend”.

WAT DE VEILIGHEID OP ONZE SPOOR- WEGEN EISCHT.

Bij het onderzoek naar de oorzaak van het spoorweg-ongeluk, dat 11 Maart j.l. te Cheribon plaats vond, is gebleken, dat er door verschillende S. S. menschen ernstige fouten zijn gemaakt. Zoo is o. a. de machinist van den verongelukten ballasttrein door drie signalen heen gereden.

Aldus schreef onze correspondent te Cheribon. Naar aanleiding van het bovenstaande schrijft G. S. ons het volgende:

De vraag rijst, aannemende, dat de machinist de onveilige seinen inderdaad passeerde, zonder er de noodige attentie aan te geven, dan wel die te laat opmerkte om nog gelegenheid te hebben, tijdig daarna te handelen, de vraag rijst hier, of de spoorwegdienst geen middelen ter beschikking heeft om het personeel, op de locomotief staande, als het ware te dwingen, de seinen op te merken.

Ten opzichte van onze S. S. moet hierop het antwoord ontkennend luiden, echter overal elders ter wereld heeft men in dien tak van dienst de beschikking over knalseinen: een rond doosje van blik, gevuld met een of andere ontplofbare stof, die natuurlijk onschadelijk is wat uitwerking aangaat, maar bij ontsteking een „hoop lawaai” maakt.

Afgescheiden van den inhoud dan, kan men ze het best vergelijken met doosjes schoensmeer.

Met eenige daaraan reeds zittende, gemakkelijke om te buigen stalen lipjes, worden die doosjes aan den bovenkant van een rail bevestigd. De daarover rijdende locomotief doet het knalsein aan zijn bestemming beantwoorden en de schoten (als regel plaatst men er vier of zes op korten afstand van elkander) roepen den machinist gebiedend toe: „Bijzonder goed uit-

kijken, je komt direct voor één of ander sein te staan, dat daar als regel niet geplaatst is. Voor iets onverwachts dus.”

De mogelijkheid dat de machine-drijver dan zijn plicht, of niet, of te laat doet, is nu, praktisch gesproken geheel uitgesloten.

Hier, waar we geen sneeuw en ijs hebben, zijn die knalseinen overbodig. Immers, de weersgesteldheid is altijd van dien aard, dat het treinpersoneel steeds goed uitzicht heeft en... tegen onverschilligheid, helpt ten slotte geen enkel sein.

Zoo redeneerde men steeds vanwege de S. S. De mogelijkheid, dat door vulcanische erupties de lucht met aschdeeltjes bezwangerd is en men dus geen „goed zicht” heeft, heeft men blijkbaar maar overboord gezet.

Afgescheiden hiervan: tegen mist, den grooten vijand van het verkeer, in het bijzonder van het spoorwegbedrijf, wapent men zich wel.

Zij het dan ook niet volledig. Want langs de lijn staan hier en daar als signaal de ten behoeve van den machinist daar neergezette zoogenaamde mistbakken. Knalseinen echter die zoo dringend noodig kunnen zijn, wanneer de spoorweg in nevelen gehuld is, ontbreken nog steeds.

Eenige jaren geleden kwam de sneltrain Semarang—Wetevreden te Pegadenbaroe, nabij Tjikampek, op zekeren dag aan met het lijk van een Inlander, liggende op den koevanger van de locomotief.

Hoe de doode daar kwam, wist niemand te zeggen. — Ik heb geen hand voor ogen kunnen zien, verklaarden en machinist en stoker, het regende dat het goot. We hebben nog nooit zoo'n weer meegemaakt.

Nog eens, tusschen A en B. was het wat de zeeman noemt „dik van regen,” hoe dat we nu, met alle respect gesproken, aan dien passagier gekomen zijn... we weten het niet.

Even na vertrek van dien trein kwam een baankoele aanloopen, meldde zich bij den haltechef. Bracht de boodschap: „Hier een Km of wat vandaan liggen drie lijken van Inlanders. Ze worden direct gebracht.”

Een later ingesteld onderzoek wees uit, dat de vier mannen in den zoogenaamden ganzenmarsch op den spoorweg hadden geloopt. Als het ware in elkanders voetstappen dus.

Door den neerstroomenden, buitengewoon zwaren regen, had niemand hunner iets gezien of gehoord, de aankomende trein smakte drie hunner ter zijde, een daarvan kwam op den koevanger te liggen, reed zoo Pegadenbaroe binnen. Zijn laatste équipage, zooals Speenhoff zingt!

Laat ik hier nu nog eens even vastleggen, dat niemand van het op den trein dienstdoend personeel iets hoorde of zag, ook niet na het gebeurde, dat dus, gesteld al, dat op die plaatsen b. v. door een plotselinge baanverzakking de gevaar-seinen „vadden” moeten zijn geplaatst, en daar ook stonden, de machinist die niet zou hebben opgemerkt.

In dit geval, ik bedoel hier dus een onverwacht onklaar raken van de baan, zou men in Europa een paar honderd M. vóór dat punt knalseinen neerleggen, de machinist zou na ontploffing daarvan omzichtig zijn doorgereden en zou de dan volgende seinen dus zeer zeker ook opgemerkt hebben.

Ons spoorwegverkeer, voortdurend toenemende, gaat hoe langer hoe hooger eischen stellen aan de veiligheid.

Reeds zijn in daartoe bevoegde kringen stemmen opgegaan voor invoering van die, hier vaak door ons, genoemde seinen op de spoorlijnen. Moge het maar niet zo over komen, dat men het moet betreuren, die op een zeker oogenblik niet ter beschikking te hebben gehad.

OP MEERDAAGSCHE OEFENING.

De telegraaf-afdeeling van het korps genie-troepen is gisteren voor zes weken op meerdaagse oefening naar Soekaboemi en omstreken vertrokken.

KEMAJORAN - OOST.

Wij herhalen hier een verzoek, maanden geleden door ons gedaan:

Velen, die uit de premieloterij niets getrokken hebben, zullen hun lot gekocht hebben, zuiver om de kans op een prijs, en niet met het doel om de 37 1/2 cent rente, die jaarlijks op elk lot kan worden getouchéerd, te weltevreden te gaan ontvangen.

Dezulken kunnen nu met hun, voor henzelf zoo goed als geen waarde vertegenwoordigend lot, nog een goede daad verrichten, door opzending daarvan aan dr. Hovenkamp, geneesheer-directeur van het gemeentelijke ziekenhuis te Bandoeng, zulks ten behoeve van het in Indië op te richten Kanker-instituut.

Andere bladen worden beleefd verzocht dit entrefiet te willen overnemen.

MILITARIA.

Ingetrokken de overplaatsing van den 1ste luitenant der infanterie C. Vlasbloom van de garnizoens-compagnie van Tapanoei naar het bataljon infanterie te Bandoeng.

Ingeleed bij de pyrotechnische werkplaats te Bandoeng de onderluitenant - opziener Schuch, No. 70384, van buitenlandsch verlof terugverwachend.

De uit Nederland verwacht wordende 2de luitenant der genie W. van Exter en L. F. J. W. Godin worden ingedeeld bij het korps genie-troepen te Tjimahi.

WOLKBREUK.

We vernemen uit Soekaboemi: In den afgelopen nacht heeft zich in het Westelijk deel der afdeeling Tjiandjoer een wolkbreek voorgedaan van een hevige aard, sedert menschen-heugenis niet voorkwam.

Talrijke aardstoringen waren het gevolg en niet ver van de spoorhalte Tjireungas werd

daardoor een kampong bedolven, met het treurige resultaat, dat al spoedig elf dooden te voorschijn werden gehaald, terwijl men 24 personen vermiste.

In de kali Tjimandiri ontstond een bandjir die de ijzeren brug in den weg van Soekaboemi naar de ondernemingen Tjiwangi, Goenoeng Malang enz., wegrukte.

Op het vernemen der alarmeerende tijding begaf de regent van Tjiandjoer zich naar de plaats des onheils.

BOEK - BEOORDEELING.

Ons werd ter recensie gezonden „De dictatuur van het proletariaat in Hongarije”, volgens het titelblad door Karl Huszar, oud-minister-president van Hongarije, blikkens den inhoud een verzameling artikelen van bekende Hongaarsche staatslieden, waarop Karl Huszar een inleiding gaf, getiteld „het Bolsjewisme een wereldgevaar.”

Het boek is door mr. H. Schaapveld voor het Nederlandsche publiek bewerkt.

Voor wie belang stelt in de theorie en de practijk van het Bolsjewisme een belangrijk werk, te meer daar in Hongarije het Bolsjewisme onder Bela Kun en consorten hoogtij vierde en lessen te leeren gaf, ook voor Holland.

ROYAL OPERA - COMPANY.

De Royal Opera Company deelt ons mede, dat zij op 20 Mei a. s. voor het eerst te Batavia zal optreden, waarna achtereenvolgens Semarang en Soerabaja aan de beurt komen.

Na haar succesvolle tournee door Britsch-Indië is de Royal Opera Company naar Rangoon vertrokken. Vervolgens wordt Singapore aangedaan.

„MACISTE VERLIEFD.”

De „Orion” vertoont heden en de volgende avonden een splinternieuwe Maciste-film, die evenals de vroegere ongetwijfeld veel bijval zal verwerven.

Het eigenaardige in het spel van dezen sympathieken Genueeschen reus is, dat hij geen karakters uitbeeldt, doch onveranderd optreedt in de rol van den film-artist Maciste, die in zijn vrijen tijd door middel van zijn reuzenkracht de verdrukten onschuld beschermt.

In deze film geeft hij het bewijs, dat zelfs de liefde hem niet kan bewegen, zijn vaandel (de bioscoop) ontrouw te worden, terwijl hij door het scheppen van tal van humoristische momenten en door ongehoorde krachttoeren het publiek tot het einde toe geboeid weet te houden.

Het is een uitstekende film, die men niet mag overslaan.

DES LOOPERS AVONTUUR.

Hedenochtend ontvingen eenige abonné's, woonachtig aan Atjehstraat, Kanarilaan en Sumatrastraat, hun Ochtendblad te laat of in het geheel niet.

De oorzaak daarvan is, dat de looper van die wijk op het erf van Atjehstraat No. 1 is aangevallen door drie honden en bij de achtervolging met al zijn Ochtendbladen in een slokan is gevallen.

Een aardig onderwerp voor een rolprent, maar even onaangenaam voor de abonné's als voor den looper.

We hebben nog, zooveel mogelijk, onze abonné's die de dupe er van werden aan Ochtendbladen geholpen.

Het gebeurt herhaaldelijk — wij wezen er reeds vroeger op — dat onze krantenloopers dergelijke onaangename ervaringen hebben en het gevolg is dan, dat ze de erven, waar zulke een avontuur dreigt, voorbij loopen, of, veel erger nog, niet langer in functie willen blijven, waarom we nogmaals de medewerking van de abonné's inroepen, teneinde den rondbrengers zoodanige ontmoetingen te besparen.

EEN ERNSTIG AUTO-ONGELUK.

Er is vanmorgen, omstreeks half elf, op den weg tusschen Bandoeng en Dajeh Kolot, ter hoogte van de gemeentelijke steen- en pannbakkerij, een ernstig auto-ongeluk gebeurd, dat echter nog boven verwachting goed is afgelopen.

Gerekend van Bandoeng geschiedde het ongeval iets voorbij kilometer-paal 7.

Een Bergman-vrachtauto op 6 wielen, met draaibaar achterstel, zwaar beladen met bezaagd hout, was op weg van Rantjabali naar Bandoeng.

De vrachtwagen behoort aan den heer Brägger te eerst-genoemde plaats.

Auto D. 903, waarin burgemeester Reitsma en echtgenoot, die terugkeerden van een vakantie-verblijf te Pengalengan, haalde den vrachtauto in en, daar deze groote wolken stof opwierp, trachtte men hem voorbij te rijden, maar juist op het moment dat de 903 naast den Bergmann was gekomen, doemde in de stoofwarreling een stilstaande grobak met paard er voor op, waardoor de chauffeur des heeren Reitsma geen andere keus had dan het paard dood te rijden of te trachten, tusschen beide voertuigen door te glippen.

Het laatste werd gekozen, maar gelukte niet geheel en al, want het linker-spatbord der 903 kwam in aanraking met den vrachtauto welks chauffeur nu pas merkte, dat een vrachtwagen hem wilde passeeren, terwijl met toeter en claxon op alle mogelijke wijze was beproefd, zijn attentie te trekken.

De auto des burgemeesters zou beknelde tusschen vrachtwagen en grobak, geheel in elkaar zijn gedrukt, zoo niet de chauffeur der Bergmann het hoofd was kwijt geraakt; hij liet het stuur los en reed uit alle macht, waardoor de lading, die los lag, naar voren schoof en zijdelings verzakte, wat alles te samen tot gevolg had, dat de vrachtauto in een ondiepen slokan geraakte en half omkanterde, waardoor de car in niet geringe mate defect raakte. De motor bleef echter doorloopen.

De chauffeur van den vrachtauto werd er uit geslingerd en bekwam geen letsel, doch twee inzittenden, de heer Lindenaar, employé van Montaja en een Inlander, kwamen niet vrij met den schrik.

De eerste werd ernstig aan het linkeronderbeen gekneusd, de tweede liep lichte verwondingen aan het onderbeen op.

Het echtpaar Reitsma en zijn chauffeur bleef dus voor lichamelijk letsel gelukkig gevrijwaard, terwijl de beschadiging van den auto niet van ernstigen aard was.

De auto van de burgemeester kwam dus vrij te loopen en stopte iets voorbij de plek des onheils. Een Europeaan, werkzaam bij de steenfabriek der gemeente, die ooggetuige was van het ongeval, meende, dat er twee dooden vielen te betreuren en deelde dit den heer Reitsma mee, die, daar geen telefoon in de nabijheid te vinden was, het verstandig oordeelde, dadelijk naar de stad door te rijden om doktershulp te zoeken.

Het gelukte hem aldaar, dr. Gomperts, chef van den gezondheidsdienst, te waarschuwen, die zich direct naar de plaats van het gebeurde begaf, in de veronderstelling, twee dooden te zullen aantreffen, maar dat viel erg mee, zooals boven bleek.

Een Indisch arts verzamelde hem en verbond de slachtoffers, terwijl de ziekenauto dadelijk volgde.

De beide gewonden werden naar Bandoeng vervoerd, de heer Lindenaar naar zijn familie alhier, de Inlander naar het ziekenhuis op Tjilantah.

Het is voor beide partijen een gelukwensch waard, dat het ongeluk dezen afloop had!

BIJ DEN K. O. B.

Mej. Boers is wegens vertrek naar Nederland afgetreden als penningmeesteres van den Katholieken Onderwijzers Bond.

Hare functie werd overgenomen door mej. Van Noort te Weltevreden.

De heer G. Blot te Mr. Cornelis belastte zich met het secretariaat der vereniging.

Begin juni zal de K. O. B. een vergadering houden te Djokja.

HET VERTROUWEN VAN EEN KIND.

In Amerika heeft zich kortgeleden het merkwaardige feit voorgedaan, dat een rechter tot een jaar gevangenisstraf subsidiair 500 dollars boete, veroordeeld werd, omdat hij weigerde het vertrouwen van een kind te schenden.

De veroordeelde is de bekende kinder-rechter Ben B. Lindsey, schrijver van het bekende werk *Children in bondage* („Kinderen in gevangenschap.”)

Aan de *Pasadena Star News* ontleenen wij het volgende over deze merkwaardige zaak: In juni 1916 werd te Denver een zekere John Wright vermoord.

Wright kwam dronken thuis en sloeg zijn vrouw. Hij verliet daarna zijn woning, zeggende, dat hij den volgende morgen zou terugkeeren, om eens „schoon schip te maken”.

Hij kwam den volgende morgen terug en poogde de voordeur in te slaan. Plotseling viel er een schot in den gang en Wright zakte doodlijk getroffen ineen. Toen de politie arriveerde, riep de vrouw van Wright hevig bewogen uit: „Ik heb mijn echtgenoot gedood”.

Zij werd daarop gearresteerd.

Haar zoontje New, oud 12 jaar, vertelde daarna aan den district-rechter, dat hij zijn vader had vermoord. De moeder werd toen op vrije voeten gesteld, en een klacht tegen den zoon ingediend bij de kinderrechtsbank. Sedert dien is de zaak echter blijven rusten. De zoon vertelde de geheele geschiedenis aan rechter Lindsey, van de rechtbank voor minderjarigen, die echter weigerde mede te deelen, wat de jongen hem had gezegd.

Er werd toen bij het Opperste Hof van Colorado een aanklacht tegen rechter Lindsey ingediend „wegens belediging van het gerecht,” welke rechtbank hem schuldig verklaarde aan dit feit en hem deswege tot een jaar gevangenisstraf, subsidiair 500 dollars boete veroordeelde.

In hooger beroep voor het Opperste Hof der Vereenigde Staten, werd dit vonnis bekrachtigd.

Rechter Lindsey verklaarde, dat hij liever de gevangenis inging, dan deze boete betalen.

„Ik heb mijn keus gedaan,” zeide hij, „en zal de gevangenis ingaan. En als eenzelfde geval zich nogmaals mocht voordoen, dan zal ik weder dezelfde keuze doen. Temidden van mijn werk aan de kinderrechtsbank werd ik overvallen door den mysterieuzen moord. Een vrouw had haar echtgenoot vermoord, heette het. Doch haar zoontje verraste de autoriteiten met zijn merkwaardige verklaring, dat hij en niet zijn moeder den moord gepleegd had.

Zij wilden hem niet gelooven en noemden hem een leugenaar. De jongen werd toen bij mij gebracht. Ik wist de waarheid uit hem te krijgen door alle vrees bij hem weg te nemen en hem te beloven, dat ik zijn vertrouwen niet zou schenden.

Maar de goedbedoelende officier van justitie riep mij, in zijn ijver om de moeder te vervolgen, als getuige op, teneinde de bekentenis van den knaap, tengevolge waarvan de moeder was vrijgelaten, te kunnen wraken.

Ik weigerde het vertrouwen van den knaap te schenden. Ik kon alleen eischen, hetgeen ik ook betoogd heb, dat dit vertrouwen door de rechtbank in het belang van waarheid en recht zou worden gerespecteerd.

De gewone rechtbank scheen niet op mijn hand te zijn.

Ik werd schuldig bevonden aan belediging van het gerecht. In hooger beroep bij het Opperste Hof van Colorado waren vier van de zeven leden van het Hof van oordeel, dat ik het vertrouwen van het kind had moeten schenden. De drie overigen stelden zich op mijn standpunt.

Het Opperste Hof der Vereenigde Staten meende het vonnis van het Hof van Colorado niet te kunnen herzien.

Ik kan thans dit zeggen. Slechts twee men-

schen op de geheele wereld weten wie Wright vermoordde, n.l. de knaap en ik.

De moeder, die beschuldigd werd van den moord, weet het niet. Men kan daaruit de gevolgtrekking maken, die men wenschte.

Het met succes arbeiden bij kinderrechtbanken hangt meer af van het begrijpen van den zielstoestand van een kind dan van bepalingen en wetboeken: Ik darf zeggen, dat ik, gedurende mijn twintigjarige werkzaamheid als kinderrechtster zeer weinig kinderen bij mij gehad heb, die voor mij logen.

Gedurende mijn arbeid tijdens den oorlog aan rechtbanken in het buitenland, was de gangbare uitdrukking: "Die kinderen zijn zulke buitengewone leugenaars".

Doch zij waren geen leugenaars. De rechtbanken zijn eenvoudig onmogelijke instellingen, die leugen en meened uitlokken.

Zij weten de vrees niet weg te nemen, die de oorzaak is van het liegen.

Wat de kinderen in dit land betreft, darf ik zeggen, dat de bewering, dat kinderen van nature leugenaars zijn! onwaar en onbillig is. Het gerecht en de maatschappij, met al hun dwaasheden, zijn verantwoordelijk voor het liegen. Vrees speelt hierbij de voornaamste rol.

Hooveel sympathie men voor rechter Lindsey in de Vereenigde Staten heeft, blijkt wel hieruit, dat direct plannen werden gemaakt, om een fonds bijeen te brengen, teneinde hieruit de boete te kunnen betalen.

Toen rechter Lindsey van dit plan hoorde, verklaarde hij, hoewel zeer getroffen door het mooie gebaar, het geld niet te zullen aannemen, daar het hier niet een geldelijke, doch een principieele kwestie betrof.

DE AANKOMST VAN DEN NIEUWEN ONDERKONING VAN BRITSCH-INDIË.

Lord Reading, de nieuwe onderkoning van Britsch-Indië, is in het begin van deze maand te Bombay gearriveerd.

De ontvangst, die hem ten deel is gevallen, was een van de schitterendste die ooit een onderkoning van Britsch-Indië werd bereid.

Onder het gejuich van een groote menschenmenigte en het gebulder der kanonnen; zette Lord Reading voet aan wal.

In het adres van welkom, dat den nieuwen onderkoning werd aangeboden, werd gezinspeeld op het oude ras, waartoe de onderkoning behoort.

In zijn antwoord zeide hij, dat hij zich afvroeg of misschien door een gelukkig, bijna niet weer te geven instinct zijn aankomst hem spoediger instaat zou stellen de bedoelingen, aspiraties, vreugden en zorgen van het Indische volk gemakkelijker te begrijpen, en hem bovendien een begrip zou geven van de bijna niet tot uiting komende klachten van de massa, die soms het meest lijd, en het soms moeilijk, indien niet onmogelijk vindt, haar nood te klagen.

WEERBERICHT.

Temperatuur: (6.30 uur 18,8
Heden (1 uur 29,—
Regenval: 7,4 m. M.

Sport.

VOETBAL-TE BANDOENG.

De opstelling van het Hercules-team hetwelk a.s. Zondag alhier speelt, is als volgt:

Van Soest
Malasch Altenburg
Geertsema v. Pol. Petel Kooymans
Middelton Davis Bodegraven Galstaun
Pesuwarissa

Als reserve-spelers komen mede, Cramm, Vogelsang en Hermanus.
Leider is de heer Kalling.

Handel en Industrie

NABEURS.

Batavia, 14 April.

Ind. L. 1915	91-91 1/2
1919	95 3/4
Java Bank	320-322
Handelsbank	192 3/4-195 1/2
Kol. Bank	200
Escompto	129
H. V. A.	470
Internatio o.e.	200
Band Kinine gew.	610
" pref.	112 113
Simau	406 1/2
Poerworedjo	140
N. Tr. Soerabaja	148
Pr. Hotel	117 1/2
Insulinde	43 1/2

DAGELIJSCH KOERSBERICHT.

van de effecten-notering der
Handelvereeniging.
Onder de auteurswet van 1912.

Nadruk verboden. Niet in den Handel.

Batavia, 15 April.

Afgedaan	Aange.
Laag Hoog Gevr. boden	
Koers Koers. voor voor	
Aandeelen	
lad. Leen 1915	91 1/2 91 1/2 90 91 1/2
" 1916	— — 85 86

" 1917	—	—	85	85 1/2
" 1919	95 3/4	95 3/4	95 3/4	96
Java Bank	—	—	320	330
Certif.	—	—	185	186
Handelsbank o.e.	194	195	194 1/2	195
Kol. Bank	197 1/2	200	200 1/2	199
Amst. Bank	—	—	180	—
Escompto	128	128	127	128
Certif.	—	—	283 1/2	129 1/2
Pr. Bank	113 1/2	113 1/2	113	114
Unie. Bank	—	—	96 1/2	97 1/2
H. V. A.	468	470	469	470
Internatio	—	—	200	—
Lindetevers	—	—	100	—
B. Kinine gew.	—	—	650	7 1/2
" " pref.	—	—	110	114
Unie	—	—	145	151
Japanslun	—	—	140	151
Lloyd	—	—	150	180
K. P. M.	—	—	128	132 1/2
N. I. S.	—	—	207	212
De-lispor	—	—	168	—
Sem. Chr. Tr.	—	—	168	172 1/2
Sem. Joana. Tr.	—	—	127	129
Insulinde	43 1/4	44	44 1/4	44 1/4
Oilmills	46	45	45	48
Simau	—	—	406	407 1/2
Tarakan	—	—	210	240
Redjang Lebong	—	—	55	70
Poerworedjo	140	141	140	141
Rai Veem	—	—	150	—
W. Java Prauw	—	—	120	—
Gas Mij	—	—	157	—
Pr. Hotel	117 1/2	117 1/2	117 1/2	120
Soenda	—	—	90	—
Maant. en Co.	—	—	100	—
Ariana	—	—	200	—
6 pCt Deli Spoor	—	—	103	—
7 " " " " " "	—	—	107 1/2	—
7 " " " " " " " "	—	—	107	108
6 " " " " " " " "	—	—	101	—
6 " " " " " " " "	—	—	95	—
6 " " " " " " " "	—	—	94	97 1/2
6 " " " " " " " "	—	—	82 1/2	85
6 " " " " " " " "	—	—	95	—
6 " " " " " " " "	—	—	95	—
6 " " " " " " " "	—	—	80	—
6 " " " " " " " "	—	—	90	—
6 " " " " " " " "	—	—	100	98
6 " " " " " " " "	—	—	95	—

KOERSOVERZICHT VAN GISELMAN EN STEUP TE BATAVIA.

Batavia, 15 April.

Was de nabeurs gisteren iets lui, de call voor heden kon zich eenigszins herstellen, echter bleek op de hogere koersen aanbod van de kust te bestaan.

De Amsterdamsche koersen geven echter blij van een betere stemming daar ter beurze en sluit de markt hier loonend.

Handelb. blijft circa 195, Kol. bank 199, H. V. A. 470 aangeboden.

Olie zonder tendenz nagenoeg op vorigen koers.

In Scheepvaart markt kwam geen afdoening tot stand, de ondertoon blijft echter vast.

Obligatiemarkt met vraag voor Indische leening en voor goede beleggingssoorten.

DAGELIJSCH KOERSBERICHT.

van de effecten-noteringen der
Handelvereeniging Bandoeng.
Onder de auteurswet van 1912

Nadruk verboden Niet in den Handel

Bandoeng, 14 April 1921

Bieden (Laten Gedaan

6% Ind. L. 1919	95 1/2	96	95 3/4
Handelsb. (aand) o.e.	195	197	—
Escompto (aand)	128 1/2	129 1/2	—
(cert)	128 1/2	129 1/2	—
Band. Kin	600	615	—
Insulinde	43	47	—
Unie	145	152	—
N. I. S.	208	210	—
Simau	408	412	—
N. I. Gas Mij	150	154	—
Stork en Co.	108	110	—

OLIEFABRIEKEN INSULINDE.

Den Haag (Aneta), 12 April.

De directie der Oliefabrieken Insulinde verklaarde, dat de intrinsieke waarde der aandelen niet was aangetast. Groote afschrijvingen moeten worden gedaan, tengevolge van de waardevermindering der voorraden.

Het persbedrijf wordt gaandeweg ingekrompen, in verband met het gemis aan ruimte en afzet, doch niet wegens gebrek aan grondstoffen.

RUBBERNOTEERING.

Weltevreden, 15 April.

Een telegram ddo. 13 dezer uit Londen aan de Vereeniging voor den Rubberhandel meldt:

Crepe noteert prompt 10 3/4 d.; bij levering op termijn 1 sh. 1 1/4, d. Sheet noteert prompt 9 3/4; bij levering op termijn 11 1/4 d.

N. V. "HOTEL BERGLUST":

In de heden gehouden algemeene vergadering van aandeelhouders van de N. V. Hotel Berglust te Tjimahi werd besloten over 1920 8 pCt. dividend uit te keeren.

DE THEE-UITVOER.

Aan de gegevens, ons verstrekt door de vereeniging "Thee-Export-Bureau" te Batavia, ontleenen we het volgende:

In de maand Januari j.l. werd in totaal uitgevoerd 3.201.000 K.G. Java-thee, tegen 3.583.000 kilo in 1919 en 1920, 769.000 kilo en 2.276.000 K.G. in Januari 1918.

In Januari 1921 werd naar Holland uitgevoerd 1.112.000 K.G. (2.105.000), naar Groot-Brittannië 1.409.000 K.G. (620.000), naar Australië 420.000 (629.000), naar de Vereenigde Staten

219.000 (60.000), naar Canada 10.000 kilo (38.000).

De cijfers tusschen haakjes geven den export van Januari 1920 aan.

Vermelden we nog, dat in Januari 1919 187.000, in Januari 1918 2.060.000 K.G. naar de Vereenigde Staten werd geëxporteerd en resp. 136.000 en 164.000 kilo in die tijdvakken naar Canada.

Sumatra-thee: In Januari 1921 88.597, Januari 1920 451.844, Januari 1919 483.722 en Januari 1918 127.661 K.G.

Van den Januari 1921 export ging 72.234 K.G. naar Holland, tegen 119.652 kilo in Januari 1920. In laatst-gevoemde maand werd 329.356 kilo naar groot-Brittannië uitgevoerd tegen niets in Januari j.l.

Uit de jaarcijfers betreffende den export van Sumatra-thee noteeren we het onderstaande:

In 1920 5.130.587, in 1919 4.249.505, in 1918 2.388.594, in 1917 1.791.437 K.G.

Ter specificatie nog dit:

	1920	1919	1918	1917
Holl.	1.165.779	1.729.870	—	—
Gr. Br.	3.663.784	1.790.072	43.579	447.063
V. St.	118.344	64.000	303.899	936.374

Uitvoer van Sumatra-thee naar Australië vond alleen in 1919 plaats tot een hoeveelheid van 15.000 kilo.

JAVASCHE BANK.

Onderstaande mutaties onder het personeel der Javasche Bank worden ons gemeld:

In verband met het aan den heer F. Reysenbach Hzn. verleend buitenlandsch verlof wordt tot agent te Semarang benoemd de heer J. C. Bijleveld, thans agent te Bandoeng, wiens plaats zal worden ingenomen door den heer J. P. A. Ahn, thans agent te Makassar.

De heer R. W. J. Michielsen, van verlof uit Europa terugkeerende, wordt wederom benoemd tot agent te Medan, zoodat de wnd. agent, de heer F. H. Westerling, na overgave van het beheer van genoemd agentschap aan den heer Michielsen en tot het tijdstip, waarop het hem reeds toegekend buitenlandsch verlof ingaat, zijn functie van plv. agent te Medan herneemt.

De wnd. plv. agent te Medan, de heer C. M. Kamerling, blijft voorloopig die betrekking als zoodanig vervullen.

Tot agent te Solo ter vervanging van den in Juli a.s. met buitenlandsch verlof vertrekkenden heer H. A. Burlage, wordt benoemd de heer R. K. A. van der Zweep, thans agent te Koeta Radja, alwaar als agent zal optreden de van verlof uit Europa terugkeerende heer F. J. A. Blokbergen.

Tot agent te Tandjoeng Poera wordt benoemd de heer J. Rens, boekhouder, plv. agent te Bantjermasin en zulks in de plaats van den heer H. Rademaker, die benoemd werd tot boekhouder, plv. agent te Malang, ter vervanging van den heer C. M. Ketting Olivier, wien een buitenlandsch verlof werd verleend.

MELK VOOR HET LEGER.

De gewestelijk intendant te Bandoeng is gemachtigd om voor de levering van versche melk ten behoeve van het militair hospitaal te Tjimahi gedurende het tijdvak April 1921 - Juni 1922 een onderhandsche overeenkomst aan te gaan met de firma Hirschland en Van Zijl, tegen een prijs van f 0,50 per liter.

De vorige leverancier heeft wegens wanleveringen de leverantie met 1 April j.l. moeten staken en thans is aan de regeering voorgesteld, de met hem aangegane overeenkomst, welke tot Juni 1922 loopt, te ontbinden.

TELEGRAMMEN

Buiten- en binnenlandsche telegrammen- dienst van de „Preanger Bode“.

GROOTE BRAND.

Tokio (Part), 14 April.

In de havenplaats Hakodate brak brand uit, waardoor bijna 3000 huizen in de asch werden gelegd.

KONINKLIJKE GIFT.

Tokio (Part), 14 April.

De heer Motoyama, directeur van het dagblad *Nichi Nichi*, zond een bedrag van anderhalf miljoen kronen aan den heer Müller van het Oostenrijksch consulaat, dat jongstleden Maandag heropend is. Het geld zal overhandigd worden aan den Oostenrijkschen president ten behoeve van de noodlijdende Oostenrijksche kinderen.

Motoyama droeg reeds 300.000 Mark bij voor de Duitsche kinderen.

HOLLANDSCHE DIENST

EEN SCHRIKBEWIND.

Den Haag, 11 April.

Er zijn gedrukte biljetten geplakt op boomen te Wierdingerveen (Drenthe), waarin opgeruid wordt om brand te stichten, zoolang de lichte maan daartoe een gunstige gelegenheid biedt. Eerst moeten de veengronden en daarna de fabrieken en boerderijen afbranden. Vijf personen zijn gearresteerd, verdacht van brandstichting.

Den Haag, 11 April.

Zes-en-dertig huizen in Drenthe zijn afgebrand. Het Roode Kruis verleent hulp.

De burgemeester van Emmen is er van overtuigd, dat men met kwaadwilligheid te doen heeft.

Branden braken gelijktijdig uit te Bargercompascuum, Emmen-erfseiderveen, Roswinkeerveen, Nieuw Wierdinge, Sielpelveen, Noordveen en Valtherrmond. Men gooit de schuld van de brandstichting op de communisten.

ANNEXATIONISTISCH GEWROET.

Den Haag, 11 April.

Belgische annexationisten kochten het dagblad *Het Zuiden* aan, ten behoeve van een nieuwe politieke partij in Limburg. De naam van het Kamerlid Van Groenendaal wordt hierbij genoemd.

WEER ZOOALS VROEGER.

Den Haag, 11 April.

De op Indië varende mailschepen zullen vanaf 2 Juli weder Marseilles en Genua aandoen. De eerste booten, die deze route zullen nemen, zijn de *Wills* op de thuisreis en de *Tabanan* op de uitreis.

IN DE LUCHT.

Den Haag, 11 April.

Prins Hendrik zal morgen een tochtje in een vliegtuig te Schellingwoude maken. Bestuurder zal zijn luitenant ter zee Bakker.

OVERLEDEN.

Den Haag, 12 April.

Overleden is de ingenieur N. I. S., Blom.

Indische DIENST

TREKKING PREMIELOTERIJ.

Weltevreden, 15 April

Hedenmorgen om 8 uur ving onder groote belangstelling de trekking aan van de premieloterij der N. V. Kemajoran-Oost. De hoofdprijs, groot 200.000 gulden, werd om 10.15 uur getrokken en viel op no. 46706, serie C.

Prijs van 5000 gulden is gevallen op:

no. 31304 serie B., 30729 serie B.

Prijzen van 1000 gulden: no. 7914, serie B., 8382 serie B., 35818 serie C., 34050 serie A., 44056 serie C., 4570 serie A.

Prijzen van 500 gulden: nos 39121 serie B., 5400 serie A., 48174 serie A., 14625 serie C., 1335 serie A., 10305 serie B., 38812 serie A., 879 serie B., 33620 serie A., 31460 serie C., 20456 serie B.

Prijs van 50.000 gulden: no. 11289 serie B.

Prijs van 500 gulden: nos 44579 serie B., 21746 serie B.

Prijs 100.000 gulden: no. 40669, serie C.

EEN FLINKE DAAD.

Djokja, 15 April.

Door de tegenwoordigheid van geest van een wisselwachter te Blabak is een ernstig treinongeluk voorkomen. Twee wagens van Moentilan reden in volle vaart, tengevolge van het rangleeren, naar Blabak, waar juist een personeel stond te wachten. Door den wisselwachter werden de wagens op een zijspoor geleid, waardoor zij op een zich aldaar bevindenden wagon liepen en tot stilstand werden gebracht. De wagen, die de botsing opving, reed voort en werd door een fluks afgekoppelde locomotief op de brug over de Kali Ello ingehaald.

Pogingen worden gedaan om den wisselwachter voor zijn flinke daad te beloonen.

JUBILEUM.

Djokja, 15 April.

Mataram meldt, dat zuster Cecilie van het Instituut der zusters Franciscanen te Magelang in intieme kring haar vijftigjarig onafgebroken verblijf in Indië herdacht.

ROEMER VISSCHER VEREENIGING

Verleent hulp aan verzoekende en werkgevende vrouwen. Zich te wenden:

voor de *Cursussen* tot mevrouw VAN DIJK,

Oud Merdika 15,

voor de *bemiddeling* tot mevrouw BLITS,

Biltonstraat 2,

en mejuffrouw STRUYK, Vondelstr. 15 paviljoen,

voor de *naai- en handwerkafdeeling* tot

mevrouw VAN HOLST-PELLEKAAN uitsluitend

elken Donderdag 8-12 uur in 't R. V. V.

huis te Pasir Kaliki.

De contributies zullen in 't vervolg eens in de drie maanden worden geind, inplaats van elke maand.

812 HET BESTUUR.

Het is belachelijk
te denken, dat het geld

voor

Uwe Reclame

uitgegeven, weggegooid is.

Stelt ons in staat, U het

tegendeel te bewijzen.

N. V. DE PREANGER-BODE

2400

Advertentiën

De Heer en Mevrouw
KROESSEN 5546
zullen gaarne Zondag 17 dezer in
den vooravond bezoeken ontvangen.

De Heer en Mevrouw
DÖBKEN - Kandou
geven kennis van de geboorte van hun dochter
TINE
Magelang, 14 April 1921. 5551

Verloofd:
Jonkvr. N. DE KOCK
en
P. WILLERS HOLMAN
Lembang
Batavia, 15 April 1921.
Eenigste en algemeene kennisgeving. 5554

Hierbij wenschen wij onzen dank te betuigen
aan Dr. CORONEL en de beide Pleegzusters
van de *Kliniek Sumatrastraat 21*, voor de zorg-
vuldige verpleging van den patiënt Kamer No. 4.
5528 H. J. VERWAYEN.

Automobelen-Verzekering

Coulante Schaderegeling,
Telefoon 67 106

Korrengzal

verschilt van alle andere zalven. Het is
speciaal bereid ter genezing van die onaan-
gename huidziekten, welke alleen in een
tropisch klimaat voorkomen.

Proefondervindelijk bewezen.

Prijs . . . f 1.— per pot.

Korrengzal

wordt uitsluitend vervaardigd door de be-
roemde Apothekersfirma W. E. Woods Ltd.,
Sydney, Australië.

Verkrijgbaar bij alle Apothekers. 7569b

Te huur gevraagd

EEN PAVILJOEN met aparte
gemakken voor TWEE DAMES.
Liefst in het centrum van de stad.

Brieven met volledige inlichtingen en opgave
huurprijs onder No. 5537 Bureau Preangerbode.

Gevraagd

voor thee en rubberonderneming fabrieks-
geïmpoyeerde, bekend met machinerieën.
Aanvangssalaris f 225.— met verhooging na
gebleken geschiktheid.
Brieven onder No. 1666 Persbureau
„ANETA“ We te vreden. 5540

ACCOUNTANTS —
ADMINISTRATIE KANTOOR
G. P. CARLI
BANDOENG 189
Naripanweg No. 88 — Telefoon No. 352

Ervaren Boekhouder

met 7 jaar praktijk w.o. accountancy-praktijk,
avonduren beschikbaar hebbende, belast zich
gaarne met 't verifiëren en regelmatig bijhouden
van boekhoudingen en administratiën, het op-
maken van balansen, verlies- en winst-rekeningen
en het uitbrengen van accountancy-rapporten.
Prima certificaten staan hem ten dienste.
Brieven onder No. 5547 Bureau Preangerbode.

Te Koop

2 COCHRAN STOOMKETELS,
weinig gebruikt, in uitstekenden staat.
Verw. opp. 13 en 18 M², werkdruk 7 atm.
Brieven onder No. 5553 Bur. Pr. Bode.

N. V. HOTEL BERGLUST
TJIMAH.

Op de heden gehouden Jaarlijkse Algemeene
Vergadering van Aandeelhouders ten kantore van den
President-Commissaris, werd besloten:
1e Jaarverslag, balans, winst- en verlies rekening
goed te keuren
2e Dividend te stellen op 8 pCt over het boekjaar 1920.
Het dividend à f 40.— per aandeel is betaalbaar
tegen intrekking van dividend bewijs No. 2, vanaf
heden ten kantore van den President-Commissaris,
den Heer M. K. DE VRES.

HET BESTUUR.

Bandoeng, 15 April 1921. 5556

Pension aangeboden bij beschaafde dame

Brieven onder No. 5558 Bur. Preangerbode.

Ongemeubileerd Paviljoen, —
op zeer goeden stand,
TE HUUR voor beschaafd HEER of DAME,
bev. voorgalerij en 2 kamers.
Brieven onder No. 5552 Bureau Preangerbode.

DAMES KAPSALON

DAMES.
Elk gewenscht kapsel:
Ondelation, Marcel, Shampooeren Haar massage,
Electrisch haardrogen, Gezichts massage.
Beleefd aanbestedend.
Mevr. M. C. SCHREURS.
Bragaweg 65, pav. naast Toko v. d. Veen.
5557

Nierkwalen

schuilend in een kou.

Het is niet algemeen bekend, dat een ge-
wone kou zoo dikwijls het begin is van ernstige
nierkwalen.

Dit geschiedt als volgt: Een kou verstopt
de huidporiën, luchtkanalen en ingewanden,
zoodat het deel van het werk dezer organen
in het rein houden van het bloed, gevoegd
wordt bij de reeds zware taak van de nieren
om het bloed te zuiveren.

Rugpijn en urinestoornissen waarschuwen
voor overspanning der nieren, en als geen acht
wordt geslagen op deze waarschuwingen, be-
staat gevaar voor reumatiek, niergruis, nier-
waterzucht, ontsteking der nieren of blaas,
en zelfs ongeneeslijke ziekten.

Een kou kan niet altijd vermeden worden,
doch ongetwijfeld kunt gij aan de nieren de
kracht ontbreken om kwade gevolgen van een
gevatte kou te weerstaan.

Verklein de hoeveelheid urinezuur in het
bloed. Gebruik daartoe minder vleesch en
opwekkende middelen, wat de taak der nieren
verlicht en hun kracht bewaart. Gij kunt verder
succes verzekeren door het gebruik van Fos-
ter's Rugpijn Nieren Pillen. Zij herstellen zwakke
nieren, hernieuwen de werkzaamheid van urine-
organen en verzachten de blaas. Foster's Pillen
helpen bij iedere geneeslijke graad van nier-
aandoening. Zij dienen uitsluitend voor dit
soort ziekten en werken niet op de maag,
lever of ingewanden.

Wacht u voor namaak onder gelijksoortige
namen. De echte Foster's Rugpijn Nieren Pillen
dragen de handteekening van James Foster
op de verpakking en zijn verkrijgbaar bij
Rathkamp & Co., te Batavia, Soerabaja, Medan,
Bandoeng, Djokja en Makassar, hoofdagenten
van Ned.-Indië, à f 2.— per flacon, f 11.—
per zes flacons, te Bandoeng tevens bij fa.
D. F. van Leuven, Bat. Volks- en Stadsapothek,
Chem. Handel L. Waage, Apothek de Voor-
zorg en Toko A. B. C. 4948g

SOCIETEIT „CONCORDIA“

ZATERDAG, 16 APRIL 1921 in den vooravond van 6.45 tot 9.15

CONCERT

IN DE EETZAAL
Het Concert in den na-avond VERVALT

Bandoeng, 15 April 1921.

5550

DE SECRETARIS.

SOCIETEIT „CONCORDIA“.

Ter gelegenheid van den verjaardag van Z. K. H. PRINS HENDRIK
op Dinsdag, 19 April 1921
MATINÉE DANSANTE
van 11.30 tot 1.30 5549

Bandoeng, 15 April 1921.

De Secretaris.

SOCIETEIT „CONCORDIA“

GEVESTIGD TE BANDOENG

UITGIFTE

van nominaal f 160.000.— obligaties aan toonder
rentende 7½ pCt. 's jaars, verdeeld in
200 stukken, elk groot f 500.—
en 240 stukken, elk groot f 250.—
tot den koers van 97½ procent
De inschrijving op deze uitgifte is opengesteld op

Woensdag, 20 April 1921 van 10 uur v.m. tot 3 uur n.m.

bij ondergeteekende, alsmede bij het Hoofdkantoor te BATAVIA en de Agentschappen
te WELTEVREDEN en DJOCJACARTA van de Nederlandsch Indische Escompto
Maatschappij, alwaar prospecti en inschrijvingsbijetten op aanvraag verkrijgbaar zijn.
Aan makelaars en commissonnairs in effecten wordt 3/8 pCt. provisie vergoed over
het reële bedrag der op hunne inschrijvingen toe te wijzen obligaties.
BANDOENG, 13 April 1921.

Ned.-Ind. Escompto Mij.
AGENTSCHAP BANDOENG.

5463

Muziek- en Tooneelvereniging „BRAGA“

Zaterdag, 16 April a.s., des avonds 9 u. 15
in de SOCIETEIT CONCORDIA, opvoering van:

„DAT, WAT JE NIET HEBT“

'n onschuldig spel van een schuldige verhouding, in drie bedrijven
door: BETSY RANUCCI-Beckman
Regie: MATH. KHIEL.

Na afloop gelegenheid tot dansen.

ENTRÉE VOOR NIET-LEDEN: f 3.— per plaats, exclusief belasting.
PLAATSRESPREKING: Voor Leden: Vrijdag van 5—6 uur n.m.) aan de Societeit.
5522 „ Niet-Leden: Zaterdag „ 7—9 „ v.m.)

Handel in Marmer en Marmerbewerking

Vloeren, Beelden, Grafsteenen en alle soorten van Marmerwerken

„CARRARA“

Telefoon No. 65
BANTJEUJ-BANDOENG.

Koloniale Automobiel Maatschappij.

Aandeelhouders in bovengenoemde Naamloze Vennootschap kunnen hunne aandelen
vanaf heden inruilen tegen receptissen tot een gelijk nominaal bedrag in de
N. V. „EX FIKKERT COLONIAL MOTOR CAR COMPANY“ ten kantore der
vennootschap, Noordwijk 14, Weltevreden

5539

DE DIRECTIE

Magazijn „de Bijenkorf“

ONTVANGEN:

Engelsche Regenjassen, in verschillende kleuren.

ZIJDE BLOUSEN, in alle kleuren. WOLLEN JUMPERS, in alle kleuren.
WOLLEN HOEDJES. WOLLEN MUTSEN.

Een mooie sortering: GEKLEDE HOEDEN, STROO-HOEDEN, PANAMA-HOEDEN.
Wit, zwart, bruin, Fil d'Ecosse KOUSEN. Champagne en grijze ZIJDEN KOUSEN.

Een groote collectie: LEEREN TASSCHEN, KORALEN TASSCHEN.
DAMES-CHEMISES, COMBINATIONS en PANTALONS, KANTEN, ONDERTAILLES.
GEKLEURDE GALONS, KANTEN en TULLES. GOEDKOOPE JONGENSKOUSEN.

Een groote sortering: BÉBÉ-GOED.

5545

„Nederl. Indische Hotel Vereeniging“ GAROET.

Jaarlijkse Algemeene Vergadering van Aandeelhouders
te houden op ZATERDAG 30 APRIL a.s. des avonds te 7 uur ten kantore
der Vennootschap te Garoet.

Punten van behandeling:

- Jaarverslag.
- Goedkeuring Balans en Winst- en Verlies-rekening.
- Vaststelling Dividend.
- Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

Jaarstukken liggen vanaf heden voor Aandeelhouders ter inzage ten kantore der Vennootschap.
5548 De Directeur.

166b Hvg. v. h. REISS & Co.

Duitsche Bek-Cement

Gelieve prijsopgave te vragen aan:

De nivelleerings voorstellen.

Naar aanleiding van een persbericht, melden de o. a. dat de regering de nivelleeringsvoorstellen zou hebben teruggenomen, vernemen wij, dat door de regering het volgende schrijven aan den Volksraad is toegezonden:

In de zitting van den Volksraad van 4 Februari j.l. werd door den directeur van Onderwijs en Eeredienst namens de regering de toezegging gedaan, dat zij bereid was, er ernstig naar te streven, de kwestie van de scheidslijn tusschen inheemsche en inheemsche werkkrachten, de hoofdbeginselen van de bezoldiging der inheemsche werkkrachten en eenige van de voornaamste schema's van die bezoldiging nog in deze zittingsperiode van den Volksraad bij het college ahangig te maken.

Naar aanleiding daarvan heb ik de eer, ingevolge bekomen opdracht, UHoogEdelgestrenge mede te deelen, dat de tegenwoordige landvoogd bij zijn optreden gereed vond liggen het kort te voren door de sedert ontbonden commissie tot overweging van een Indisch bezoldigingsstelsel, onder dagteekening van 18 Maart j.l., ingediend verslag met drie bijlagen, handelende over de te trekken scheidslijn tusschen inheemsche en geïmporteerde werkkrachten, terwijl daarna Zijner Excellentie eene nota bereikte, houdende een voorloopig ontwerp tot regeling der bezoldigingen van eenige groepen van inheemsche landsdienaren.

Een afdruk van bedoelde bescheiden, vergezeld van een afschrift van een andere over de kwestie der scheidslijn handelende nota, zal UHoogEdelgestrenge in vowe deses aantreffen.

Aangezien het den gouverneur - generaal niet mogelijk is gebleken, over de in deze stukken vervatte voorstellen reeds thans een gevestigd oordeel uit te spreken, meent Zijne Excellentie zich er voor het oogenblik toe te moeten bepalen, U bedoelde bescheiden te doen toekomen, opdat de leden van den Volksraad daarvan zullen kunnen kennis nemen.

Wij vernemen, dat door den heer Vreede de volgende motie bij den Volksraad is ingediend:

De Volksraad,

van oordeel, dat behoort te worden vastgehouden aan het beginsel van gelijkheid in geldelijke dienstvoorwaarden bij gelijke betrekking en gelijke bevoegdheid; noodigt de regering uit, met dat beginsel bij de verdere uitwerking van bezoldigingsregelingen ten volle rekening te houden; en gaat over tot de orde van den dag.

De toelichting op deze motie luidt als volgt:

Bij de langjarige overweging van de beginselen, die aan een Indische bezoldiging ten grondslag behooren te leggen, is steeds duidelijker geworden, dat ten slotte zal moeten worden gekozen tusschen twee alternatieven, die beide zeer groote beteekenis hebben, maar van tegengestelde strekking zijn.

Van de toepassing van het in de motie gestelde beginsel wordt door vele adviseurs geveerd een economische ontwrichting der maatschappij.

Van de loslating van dat beginsel wordt door de voorstanders daarvan verwacht een politieke ontwrichting van den Indischen staat.

In de stukken, die tot nu toe over het vraagstuk werden gewisseld, kwamen bijna uitsluitend de eerstgenoemde adviseurs aan het woord. In de hoofdbeginselen, opgesteld door den eersten voorzitter van de commissie tot overweging van een Indisch bezoldigingsstelsel, den heer D. de longh, werd onder No. 10 gesteld, dat „de draagkracht van het land niet voldoende zal zijn om de last te dragen der bezoldiging van landsdienaren, indien het stelsel 1913 blijft gehandhaafd”.

Hetzelfde denkbeeld kwam tot uitdrukking in het door de regering opgestelde en bij den Volksraad in de tweede gewone Zitting 1919 ter sprake gebrachte beginsel No. 3. Ook de nota, welke den voorzitter van den Volksraad met den brief van den algemeenen secretaris dd. 7 April 1921 werd aangeboden, gaat uit van het vaststaande beginsel, dat „bezoldiging van inheemsche landsdienaren op gelijken voet als de geïmporteerde op den duur tot gevolg moet hebben, dat de Indische financiën worden ontwricht”.

Ondergeteekende meent er de aandacht op te moeten vestigen, dat een bewijs van bovenaangeduide stelling nog nimmer werd geleverd. Als toelichting tot het hoofdbeginsel No. 10, opgesteld door den heer D. de longh voornoemd, werd dienaangaande het volgende opgemerkt: „Op de eerste vergadering der commissie werd besloten, een raming op te maken van de gevolgen, welke handhaving van het stelsel 1913 in de naaste toekomst zou hebben.

Eenige pogingen om tot een dergelijke raming te komen wezen uit, dat de daaraan verbonden arbeid zeer omvangrijk zou zijn niet alleen, maar ook dat de uitkomsten van dien arbeid zeer aanvechtbaar en van twijfelachtige waarde zouden zijn.”

Het mag een raadsel genoemd worden, hoe een zoo slecht gefundeerde stelling een zoo onbewist uitgangspunt heeft kunnen vormen bij de pogingen tot oplossing van een zoo belangrijk vraagstuk.

Het geven van volle ruimte aan de argumenten van deze adviseurs heeft intusschen tot het op zichzelf gewenscht gevolg geleid, dat de politieke gevolgen welke verwacht mogen worden van de door hen voorgestelde oplossing, duidelijker zijn gaan spreken dan anders het geval geweest zoude zijn. Van deze gevolgen geeft het verslag nopens de scheidslijn tusschen inheemsche en geïmporteerde krachten duidelijke blikken.

Er blijkt toch uit dat verslag niet alleen, dat een spoedige invoering van de door vorenbedoelde regeringsadviseurs gewenschte scheidslijn niet alleen den staatsdienst zouden ontwricht, maar ook welke zeer nadeelige politieke gevolgen verwacht moeten worden voor den Indo-Europeaan, die zouden worden weggedrukt naar de andere zijde van de scheidslijn dan waarop hij zich thans bevindt. De door de commissie terecht gestelde eisch om ontoelaatbare politieke gevolgen te vermijden, leidde haar tenslotte tot de formulering van een scheidslijn, die in afzienbaren tijd niet ingevoerd kan worden en derhalve praktisch onbruikbaar is. Aanvaarding dier formule „in beginsel”, zooals de nota wil, zoude waardeloos zijn. De nieuwe poging tot formulering van een scheidslijn, welke in de nota wordt gedaan, maakt de zaak niet beter.

Onder deze omstandigheden is er aanleiding om evenals ten aanzien van de politieke gevolgen eener oplossing-met-scheidslijn geschied is, ook ten aanzien van de economische gevolgen eener oplossing-zonder-scheidslijn een meer nauwkeurig onderzoek in te stellen dan tot nog toe geschied, althans openbaar gemaakt is. Ondergeteekende veroorlooft zich, dienaangaande het volgende op te merken:

Bij de bekendmaking van de beginselen 1913 in de *Javasche Courant* van 22 Augustus No. 67 werd tevens aangekondigd, dat het in de bedoeling lag, die beginselen geleidelijk tot praktische toepassing te brengen. Tegenover de voorstelling, die somwijlen gegeven wordt „alsof deze beginselen thans nog pas in een eerste stadium van toepassing zouden zijn, past de opmerking, dat unificatie van bezoldigingen geheel of grotendeels werden doorgevoerd bij de belangrijkste diensttakken van de departementen van Financiën; Landbouw, Nijverheid en Handel; Burgerlijke Openbare Werken; Gouvernements-bedrijven; Oorlog en Marine. Voor verdere unificatie komen dan ook in hoofdzaak alleen nog de departementen van Justitie; Binnenlandsch Bestuur; Onderwijs en Eeredienst, in aanmerking.

Ofschoon geen statistieken tot zijne beschikking staan meent ondergeteekende wel te mogen aannemen, dat meer dan de helft van het totale aantal landsdienaren thans reeds staat op wat men een „geunificeerde” basis zoude kunnen noemen. Dat van een verder voortgezette en zoo spoedig mogelijk ingevoerde unificatie over de geheele linie een onmiddellijke ontwrichting van 's lands financiën verwacht zou

moeten worden, mag op goede gronden worden betwijfeld. Dit is trouwens ook niet hetgeen de tegenstanders eener verder voortgezette unificatie verwachten. Zij vreezen meer een toekomstige dan een onmiddellijke ontwrichting, een toestand, waarbij alle beschikbare volkskracht door de administratie wordt weggezogen, zoodat niets beschikbaar blijft voor vooruitgang en verbetering” (nota-De longh, bijlage van het verslag der bezoldigingscommissie).

In dit vraagstuk kan een inzicht verkregen worden aan de hand van het voorloopig ontwerp tot regeling van de bezoldiging van inheemsche landsdienaren.

In dit ontwerp worden de inheemsche landsdienaren onderscheiden in 3 groepen, t. w. a. die resp. een specifiek inheemsche opleiding genoten; b. die een opleiding op Westerschen grondslag ontvingen en c. die dienen in betrekkingen, waarvoor het vereischte getuigschrift zoowel in Indië als in Nederland kan worden verworpen.

Uit de bij het ontwerp gegeven toelichtingen blijkt, dat de voor de groepen a. en b. voorgestelde bezoldigingen de kwestie van het al of niet trekken eener scheidslijn zonder invloed is gebleken. Slechts bij de voorschans volkomen onbetekende groep c. (Bandoengsche ingenieurs) zal de scheidslijn effect sorteeren.

Algezien van de kwestie dat de scheidslijn met het oog op de positie der Bandoengsche hogeschool zoowel door den rector magnificus als door de bezoldigingscommissie als volstrekt ontoelaatbaar wordt beschouwd, kan uit het bovenstaande redelijkerwijs niet anders geconcludeerd worden, dan dat de scheidslijn op de schalen van het ontwerp geen of weinig invloed uitgeoefend heeft. Dat de scheidslijn eene ontwrichting zoude kunnen voortkomen, die anders onvermijdelijk zoude wezen, is dan ook op zijn minst genomen uiterst twijfelachtig.

Blijkens de nota wordt door den steller daarvan bovenal gevreesd voor de optrekkende werking van de abnormaal hooge salarissen der geïmporteerde krachten. Aan die optrekkende werking behoort naar de meening van ondergeteekende weerstand te worden geboden, niet door de invoering van een politiek onverdelgbare scheidslijn, maar door het aantal plaatsen in de rangen der importkrachten zooveel doenlijk te beperken en daartoe voor inheemsche krachten alleen toegang te geven door de nauwe poorten van vergelijkende examens.

Op welke wijze de ondergeteekende zich eene zoover mogelijk gaande beperking van het aantal importkrachten denkt, zette hij uiteen in de vergadering van den Volksraad van 8 Januari 1920.

Vergelijkende examens denkt hij zich in het bijzonder voor de zoogenaamde kweekscholen voor alle landaarden, waarop inheemsche jongelieden zullen worden opgeleid en na verwerving van de hulp- en hoofdkunde zullen worden toegelaten tot de bezoldigingen, die volgens de nivelleeringsvoorstellen aan geïmporteerde houders dier akten zullen worden toegekend. Hij ontveinst zich niet, dat naar die vergelijkende examens een geweldige toeloop van leerlingen zal gaan stroomen en dat de afgewezenen in hunne verwachtingen zeer zullen worden gedupeerd, maar meent dit kwade gevolg te moeten en te mogen aanvaarden. Hij stelt daartegenover bovendien het goede gevolg, dat alleen de allerbesten tot de hogere rangen zullen worden toegelaten.

Wordt met het vorenstaande ingestemd, dan is er niet alleen voor de naaste maar ook voor de verdere toekomst geen voldoende aanleiding voor de vrees voor economische ontwrichting als gevolg van een volledige doorvoering van het unificatie-beginsel op het gebied der bezoldigingen.

Ondergeteekende, die ten volle heeft kunnen instemmen met de zeer groote bezwaren van politieke aard, die in het verslag der bezoldigingscommissie werden aangevoerd tegen een spoedige invoering eener scheidslijn, meent, dat bij de uiteindelijke beslissing in het zoo gewichtige bezoldigings-vraagstuk aan economische motieven geen overwegende beteekenis mag en moet worden toegekend en dat derhalve vastgehouden kan worden aan het in 1913 gestelde, zoo rechtvaardige beginsel: gelijke monniken, gelijke kappen.

In verband met bovenstaande vernemen wij, dat de voorzitter van den Volksraad voornemens is, in één der eerstvolgende vergaderingen, namelijk die van 26 dezer, de praealabele vraag te overwegen, of de motie nog in deze buitengewone zitting in behandeling zal worden genomen.

Wij vernemen voorts, dat in ambtenaars-

stapel in den hoek. De deken die den schat bedekte, bewoog zich.

Flug, maar stil stond stond hij op — vol zelfbeheersching maar dreigend. De droomer, de beroofde man, de rijkdom verachtende wijsgeer waren verdwenen bij den nachtelijken aanval op den geheiligden schat. De beweging van de deken hield op: het zachte, wrijvende geluid begon weer. Hij haalde een glimmend mes uit de schacht van zijn laars, en met drie onhoorbare stappen was hij naast den stapel. Toen zag hij, wat hij verwachtte te zien — een smalle spleet tusschen de houten wanden van de hut en den vloer, die langzaam breder en dieper werd gemaakt door gravende handen buiten de hut. De koude buitenlucht, die hij reeds bespeurd had, stroomde nu door de opening de verwarmde hut binnen.

Het suizende geluid begon weer en hield op. Voorzichtig werden de vier vingers een hand, met de palm naar beneden, geschoven tusschen het onderste blok van den muur en den blootliggenden vloer. Als een bliksemstraal daalde het kapes van Demorest op die hand neder. Geen schreeuw volgde — zelfs op dat oogenblik voelde Demorest iets als bewondering voor de zelfbeheersching van den onzichtbaren indringer — doch de verminkte hand werd haastig teruggetrokken. En even snel was Demorest bij de deur en buiten in de duisternis. Een oogenblik was hij verbijsterd door die

kringen, voornamelijk bij de gediplomeerde, gedispenseerde en ongediplomeerde ambtenaren, eenige ongerustheid is gerezen naar aanleiding van de reeds elders tegengesproken geruchten dat de nivelleeringsvoorstellen zouden worden teruggenomen en dat er dus van een verhooging der traktementen van de bureau-ambtenaren niets zal komen en dat vervolgens de duurtetoelag zal vervallen zonder dat er in de plaats daarvoor een vergoeding zal worden gegeven.

Er bestonden zelfs reeds plannen, op 20 dezer bij den landvoogd een audientie aan te vragen omtrent deze kwestie.

Nederlandsch Indië.

DE EXAMENS AAN DE POLITIESCHOOL TE BUITENZORG.

Woensdag zijn de examens voor politie-opziener 2de klasse aan de Politie-school te Buitenzorg geëindigd.

De laatste examendag was bestemd voor de vakken gymnastiek en excerceeren, in welke vakken de kandidaten werden onderzocht op het raceterrein even buiten Buitenzorg.

Van deze oefeningen, die bijzonder goed slaagden en aardige momenten opleverden toen de 130 examinandi hun standen maakten, werden eenige foto's genomen.

Onderzoek werd verder gehouden in de volgende vakken: recht, politieele bevoegdheid, wetten, ordonnantien, land- en volkenkunde, aardrijkskunde, Nederlandsch, Maleisch, verhandelen, tropen-hygiëne, benevens de bepalingen van het z.g. Straat-reglement.

Van de 130 leerlingen moesten er 12 worden afgewezen, waarvan er enkelen binnen eenige maanden opnieuw in de gelegenheid zullen worden gesteld, proeven van voldoende bekwaamheid af te leggen.

De 118 geslaagde politie-opzieners zullen zoo spoedig mogelijk over de verschillende korpsen worden verdeeld.

Aan het einde van de examens gekomen, memoreerde de voorzitter der examen-commissie, de heer Misset, de afgelopen examens, waarbij duidelijk was gebleken, hoe deze op heel wat hooger peil stonden dan de vroeger gehouden examens, hetgeen er op wijst, dat ook het onderwijs aan de Politie-school steeds beter wordt.

A. s. Maandag zullen de examens worden afgenomen van de kandidaten voor commissarissen van politie.

EEN AFSCHIED.

De administrateur van de Droogdok-maatschappij Tandjong Priok, de heer J. J. de Gast, die vanaf 4 April 1907 zijn beste krachten heeft gegeven aan het bedrijf der maatschappij, gaat volgende week Woensdag voor goed naar Holland.

Daarom kwam tegen elf uur Donderdagmorgen het Europeesche kantoor en technisch personeel van de Droogdok Mij. in de ruime tekenzaal bijeen om op min of meer officieele wijze afscheid te nemen van den chef.

De opvolger van den heer De Gast, de heer P. van den Broek, nam, toen allen bijeen waren en de scheidende administrateur was binnengeleid, het woord, om in enkele hartelijke woorden te vertolken hetgeen in de harten van het talrijke personeel leefde nu deze scheiding aanstaande was.

Spreeker bracht in herinnering iets van het vele, dat de heer De Gast voor het bedrijf en voor Priok gedaan heeft in zijn 14-jarige ambtsvervulling.

In 1907 zijt ge hier gekomen, aldus spreker, en herinner U slechts in waten verwaarloosden toestand ge het bedrijf hier hebt aangetroffen: een klompwinkel was het, meer niet. Maar zie dan nu ook eens om U heen naar hetgeen U gaat verlaten; naar de bloeiende werkplaatsen, die tot ver buiten de grenzen van Indië bekend zijn geworden, dank zij Uw vlijt en ijver en volharding.

Namens het personeel overhandigde spreker

plotselinge verandering. Doch een seconde later zag hij een gedaante, die gebukt wegliep, en greep die aan. Door den schok vielen beiden op den grond, maar bij de aanraking voelde Demorest den verwarden baard en rook hij de alkohollucht van Whiskey Dick, en voelde hij, dat aan de handen, die tegen zijn borst geplaatst waren, de palm uitgestrekt met de instinctieve beweging van een beschroomd, hulpeloos man, geen bloed of aarde kleeft. Met een vloek duwde hij den dronkaard weg en sprong naar de achterzijde van de hut. Maar te laat! Daar was inderdaad de losgewoelde aarde en de wijde gleuf, blijkbaar door de gekwetste hand gegraven. — Maar anders niets!

(Wordt vervolgd.)

Feuilleton.

De drie kameraden.

ROMAN VAN BRET HARTE.

(7)

En nu keeren zij tot mij weder — alleen om mij de ledigheid en ijdeldheid ervan te doen zien en de bitterheid te smaken, waarvoor ik u heb opgeofferd. En nu; dezen laatsten nacht van mijn ballingschap, staik slechts tegenover de jaloezie, den twijfel en de zelfzucht, die moeten komen. Te laat! Telaar!”

De verbaasde, droevige oogen, die in de zijne gestaard hadden, schenen als door een zoet voor gevoel op te helderen. Was het de

daarna den heer De Gast een keurig uitgevoerd, in kalfsleideren band gebonden album, op den omslag waarvan de datum van aankomst en vertrek in goud waren gedrukt, en welk album een 130-tal foto's van de werkplaatsen en de kantoor-gebouwen bevatte. Deze foto's geven een duidelijk beeld van den bloei van de Droogdok-maatschappij tijdens het administratief beheer van den heer De Gast.

Met hartelijke woorden van dank betuigde de heer De Gast zijn groote erkentelijkheid voor het geschenk, dat hem in Holland ongetwijfeld zal herinneren aan zijn drukken, maar aangenamen werkring op Priok.

De heer P. de Bie bracht namens het geheele personeel een woord van afscheid over, en wees er op dat dit personeel steeds op aangename wijze met den administrateur had samengewerkt.

Ten slotte werden eenige veroerschingen rondgediend en nam ieder der aanwezigen met een handdruk van den heer De Gast afscheid.

EEN HULDEBLIJK!

Van Inlandsche zijde meldt men ons, uit Soerabaja, dat op initiatief van den voorzitter van de locale S.I. aldaar een „comité pembalasan djaso" opgericht is, hetwelk zich ten doel stelt, aan de heeren O.S. Tjokroaminoto en Raden Sosrokardono een „huldeblijk" aan te bieden.

Dit huldeblijk is een soort van erkentelijkheid jegens beide Inlandsche leiders, aan wie menigeen dank verschuldigd meent te moeten zijn.

Ongeveer 21 politieke en vakverenigingen sluiten zich bij genoemd comité aan.

DE KOLONISATIE TER OOSKUST VAN SUMATRA.

Naar aanleiding van een bezoek, dat de redactie van het Maleische blad *Benth Mardeka* aan de Javanen-kolonisatie te Perdagangan bij Pematang Slantar bracht, wordt in dat blad het volgende vermeld:

In verband met de plannen van den gouverneur voor de kolonisatie van Javanen in dit gewest hebben wij eens een uitstapje gemaakt naar Perdagangan, afdeling Slantar, de streek, waar wij de kolonisatie van Javanen konden gadeslaan, die door den heer Tideman, assistent-resident van Pematang Slantar, nu reeds gedurende de laatste 5 jaar is ten uitvoer gebracht.

In het geheel bevinden zich daar in de kampong ongeveer 500 Javanen; ieder gezin heeft een half bouw grond woonerf en anderhalf bouw sawahgrond in eigendom verkregen. Ieder erf is met alle soorten gewassen beplant, en het is een lust om te zien, hoe welig alles groeiende is, terwijl de sawahgronden door de irrigatiewerken, welke door het landschap zijn aangelegd, voldoende water ontvangen. Den kolonisten gaat het goed; hier en daar ziet men reeds degelijke, van planken opgetrokken huizen van kolonisten, die er nog maar drie jaar wonen en nu reeds een of twee karbouwen bezitten waarmede zij de sawahs bebouwen. Volgens de inlichtingen, die wij van het waarnemend hoofd van het Inlandsch Zelfbestuur, Tengko Achmad, van negerij Bandar, ontvingen, zoude, sedert de vestiging der Javanen in het jaar 1916 tot op heden, zich daar geen enkele strafzaak hebben voorgedaan, en hij was zeer verbaasd over de arbeidzaamheid en de ordelievendheid der Javanen in de kampong, die onder zijn bestuur is, en gaf daarbij te kennen, dat het zeer aangenaam is, met zulke Javaansche landbouwers te doen te hebben, terwijl deze tot voorbeeld voor de inheemsche bevolking kunnen dienen, vooral nu deze Javaansche kampong eigen Javaansche hoofden heeft, die rechtvaardig weten te handelen.

In de Javaansche kampong vindt men een groote misgite, er bevinden zich verscheidene bedehuizen en geestelijken, die door het bestuur zijn erkend; voorts is er een dessa-school met een Javaanschen onderwijzer, die door het landschap wordt betaald.

Volgens mededeelingen van de lieden in de kampong moet de heer Tideman dikwerf, en soms ook vergezeld van den gouverneur, daar een bezoek hebben gebracht.

Behalve deze Javanenkampong zijn er daar nog meerdere kampongs van duizenden ingezetenen der inheemsche bevolking, die dicht bij de Javanen-kampongs zijn gelegen, terwijl rechts en links van die sawahs de ondernemingen „Bah Lias", „Soengei Manke" en „Kerasakan" liggen, zoodat de liggende van de kampong bijzonder gunstig genoemd kan worden voor den landbouwer. Er liggen bij die kampongs te Perdagangan nog duizenden bouws, geschikt voor sawah, die nog niet aan de bevolking zijn uitgegeven, en het verheugt ons, te kunnen berichten, dat het de bedoeling is, deze gronden aan gewezen Javaansche contractanten op zeer gunstige voorwaarden ter bewerking afteestaan.

Voor dat doel is een desbetreffende circulaire door den mantri van de kolonisatie rondgezonden, welke van den volgende inhoud is: „Ondergeteekende, Mas Roeslan, mantri van de kolonisatie te P. Siantar en vertegenwoordiger van Boedi Oetomo te Siantar, geeft te kennen, en rekt op den steun van onze broeders, onze Javaansche landgenooten, om bekend te maken, dat dicht bij Perdagangan kampong-grond en sawah-grond voor Javanen worden opgesteld, voldoende voor ettelijke duizenden menschen;

dat gewezen contractlieden der ondernemingen ieder één hectare grond en een stuk grond voor erf in eigendom kunnen krijgen;

dat, als die menschen niets bezitten, het gouvernement hen zal helpen (leenen) om voorloopig te kunnen leven en een huis te bouwen tot opbrengst van den grond is verkregen.

De mantri zegt verder, dat allen die zich daar wenschen te vestigen, zich tot hem kunnen wenden en dat hij dan verder het noodige zal verrichten.

ZIJDEWORMTEELT.

Een medewerker van het *Soer. Hdsbl.* schrijft:

Indertijd werden in het Bantamsche door een Chineesch landeigenaar proeven genomen met de zijderups-cultuur. Ik heb er nooit meer wat van gehoord. Schijnbaar zijn deze proeven door de een of andere oorzaak mislukt. Zover mij bekend is, ging het daarbij om de teelt der op de moerbezieboom levende rups. Nu bestaat er nog een andere zijde-worm, die zich uitsluitend met de bladeren der castorplant (*Ricinus communis*) voedt.

De eerste gaat door onder den naam van moerbezie-worm, de tweede onder den naam van castor-dan wel eri-worm.

Er is één groot verschil tusschen beide n.l. terwijl de cocon van de moerbezierups een zijde geeft, die zich als een lange draad laat afrollen, dit bij de eri-rups niet het geval is. De eri-rups levert een cocon, die korte draden heeft en dus gesponnen moet worden, daarbij komt, dat een gesponnen zijdedraad, die door het in elkaar draaien van korte stukken gewonnen wordt, nooit zoo sterk en glanzend zal zijn, dan de uit één lengte bestaande afgehaspelde.

Door het gemakkelijke afrollen der draad van de moerbezie-rups wordt deze cocon dan ook meer in de huisindustrie verwerkt, terwijl de tweede meest aan spinnerijen verkocht wordt. Voor de eerstgenoemde cocon is te allen tijde een goede markt te vinden, terwijl deze voor de eri-cocon nooit geheel zeker is, hetgeen misschien in verband staat met den min of meer grooten, d.w.z. onregelmatigen aanvoer. De hoofdafnemers voor de eri-cocon zijn Engeland en het vaste land.

De eri-rups kan gemakkelijk in bamboeloodsen geteeld worden, mits beschermd voor zon en regen. Lucht en voldoende licht zijn hoofdzak.

De beste temperatuur is tusschen 90o en 85o F. met een voldoende vochtgehalte der lucht. Een zeer droog klimaat, dan wel een temperatuur van over 90o F. verbonden aan zeer groot vochtgehalte is zeer schadelijk. Als de rupsen zich verpoppen, mag de temperatuur niet onder 70o F. zijn, terwijl ze bij onder 60o F. werkloos worden.

De kwaliteit der zijde staat in nauw verband met de temperatuur en juist daarom moet hierop streng gelet worden.

Bij een temperatuur van, dan wel over 70o F. kan men 5—6 broedsels verkrijgen. De eieren zijn grooter dan die van de moerbezie-worm.

Is het tijdstip van uitbroeien gekomen, dan worden de eieren op fijne gevlochten bamboerakken gelegd. De jonge, pas uitgekomen rupsen worden met een klein ricinusblad bedekt en ze zullen spoedig hierop kruipen. Een eerste vereischte is, dat ze zoo spoedig mogelijk gereinigd worden van alle uitwerpselen enz. hetgeen het best met de hand dan wel met een zachte borstel of penseel gebeurt. Dit vuil moet van de rakken verwijderd worden; men mag de jonge rupsen anders zoo weinig mogelijk aanraken, terwijl ze in dit jeugdstadium zijn.

Deze ricinus-bladeren voor voedsel mogen niet gebakt, maar moeten in stukken gescheurd gegeven worden. Met het grooter worden der rupsen dienen ze op grootere rakken overgeplaatst te worden. Hebben ze reeds een goede grootte, dan kunnen ze met de bladeren van de vuile rakken op verse, schoone, — met iets grootere mazen, overgebracht worden. Deze mazen mogen nooit van die grootte zijn, dat de rups er door heen kan vallen. Een lichte stoot doet dan de uitwerpselen uit zichzelf door de gaten vallen en men kan op deze manier de rakken bij een minimum van werk schoon houden.

Hebben de rupsen het stadium van inspinnen bereikt, dan doet men ze in manden, waarin droge bladeren of houtkrullen. Droge mangga-bladeren zijn uitstekend hiervoor. Na verloop van 7—10 dagen moet men de aan de cocons hangende bladeren enz. verwijderen en ze op een schoon rak overbrengen.

De uitkomende vlinders hebben een natuurlijke uitgang in de cocons, zoodat deze niet beschadigd worden. Dadelijk na het uitkomen begint het paren. De wijfjes leggen hun eieren op het eerste het beste voorwerp dicht bij; het beste is daarom, ze van papierstukken te omgeven, daar dan deze eieren gemakkelijk verzameld kunnen worden.

De vlinders van beide kunnen sterven binnen een paar dagen.

De uitgekomen vlinder heeft in de cocon de chrysalis (popje) en de afgeworpen huid van de rups achtergelaten. Om deze te verwijderen moet de cocon binnenste buiten omgedraaid worden, hetgeen, als het met de hand gedaan wordt, veel ondervinding en oneindig veel geduld vergt. In Calcutta wordt voor dit werk een machinette gebouwd, dat dit werk snel en afdoende uitvoert.

Als alles schoon is, wordt de cocon twee uur in sodawater gekookt, ten einde den draad zacht te maken, hierop gedroogd en is dan klaar om te worden verwerkt dan wel verkocht.

Onder gunstige omstandigheden kan men rekenen, dat 30,000 à 35,000 eieren 100 h. kilo verse cocons geven, welke droog en schoon pl. m. 32 h. kilo wegen.

De kosten in Br.-Indië waren voor 70-75 h. kilo Eri-cocons pl. m. Rs. 40/. Hier van gaat af voor teelt Rs. 25, waarvan Rs. 10-15 voor den inl. kweeker.

Doet men dit werk zelf, zoo verminderen de kosten met het laatstgenoemde bedrag. De marktprijs voor Eri-cocons was Rs. 75 voor 100 h. kilo.

De ruimte benodigd en het voedsel voor 30,000-35,000 eieren zijn:

voor de eerste 5 dagen = 4 pd. voedsel = 1 voet ruimte;
voor de daarop volgende 4 dagen = 10 pd. voedsel = 9 voet ruimte;
voor de daarop volgende 6 dagen = 35 pd. voedsel = 30 voet ruimte;
voor de daarop volgende 7 dagen = 100 pd. voedsel = 100 voet ruimte;
voor de daarop volgende 10 dagen = 650 pd. voedsel = 200 voet ruimte.

Van Heinde en Ver.

AANVULLEND NIEUWS

Telegrammen ddo. 11 en 12 dezer aan het *Soer. Handelsblad* melden:

Londen: Lloyd George, de conferentie van mijnneigenaren en mijnwerkers toesprekende, zei, dat de kolonprijs gedaald is van sh. 79 d.8 tot sh. 36 d.6. Verschillende buitenlandse kolonmarkten zijn gesloten. De premier stelde voor een commissie van zes mijnwerkers en zes mijnneigenaren te benoemen om de geheele situatie na te gaan.

De driebond heeft een manifest uitgegeven, waarin hij de regeering aanvalt wegens haar partijdigheid ten opzichte der arbeiders.

De Labour-partij heeft een wetsontwerp ingediend om de spoorwegen te nationaliseeren. Het stelt voor een commissie voor dit doel te benoemen bestaande uit drie leden der actieve regeering, drie leden van vakverenigingen en een tegenwoordiger van het departement van financiën.

Folkstone zit vol Duitsche goederen. Steeds komen meerdere goederen aan, omdat deze, alvorens de schadeloosstellingsbelasting van 50 pCt. welke den 15en dezer van kracht wordt, in Engeland moeten zijn. Speciale booten uit Vlissingen voeren de goederen aan.

Een groote menigte burgers viel een hotel te Dublin aan, waarin zich hulppolitie-troepen bevonden. Joelende, wierp de menigte bommen, flesschen en petroleum in het hotel en maakte gebruik van giftige gassen en revolver. De politie beantwoordde het vuur. De aanvallers verloren een doode en twee gewonden. Een aantal personen werden gearresteerd.

Washington: Harding ontving een boodschap van den Mikado, waarin deze de verzekering geeft van de vriendschap en bereidwilligheid van Japan ten opzichte van Amerika.

Sport.

VOETBAL TE BATAVIA.

In aansluiting op hetgeen reeds in gemeld omtrent de komende wedstrijden Sidolig-Oliveo-Vios te Weltevreden kunnen we thans nog de volgende bijzonderheden mededeelen:

Het programma der feestelijkheden is aldus: Zondagmorgen half elf afhaken der gasten, gezamenlijk naar het Java-hotel, alwaar een gezellig, maar met het oog op de vermoeidheid der gasten, kort samenzijn zal plaats vinden.

's Middags Sidolig-Vios, scheidsrechter Hekkelman, redacteur van *De Revue*.

9 uur 30: Reunie Oost Java Restaurant. Maandagmorgen vermoedelijk: auto-tocht door Batavia, samenkomst in de „Concordia."

's Middags 5 uur: Oliveo-Vios. 9 uur 30: Reunie Oost Java Restaurant.

Dinsdag 11 uur: Reunie Versteegh.

's Middags: Sidolig-Oliveo. Half acht reunie in het Java-hotel, alwaar om half tien een intiem diner de feestelijkheden zal besluiten.

Voorts meldt men ons, dat nog een verguld zilveren medaille is uitgelooft voor de winnende vereniging.

Advertentiën.

Te huur aangeboden

tegen 1 Mei, 2 paviljoenkamers met apart zijje, ongemeubileerd Zoo gewenscht, met Auto-garage.

Omtrek Nassauplein.

Brieven onder No. 5544 Bureau Pr. Bode.

N. V. „Auto Transport Onderneming“ „A. T. O.“ Kennisgeving.

In de gisteren gehouden Bestuursvergadering dezer Vennootschap, werden ingevolge het bepaalde bij de art. 9 en 10 der Statuten, in de vacature van den afgetreden President-Commissaris F. Halbekann en van den afgetreden Commissaris J. J. Meyerinck, tijdelijk voorzien door de aanwijzing van den heer D. H. Engelsman als President-Commissaris en van den heer Jhr. N. J. Westpalm van Hoorn van Burgh als Commissaris.

Het Bestuur.

Bandoeng, 14 April 1921.

5526

De ondergeteekenden geven hierbij beleefd kennis, dat zij vanaf 1 APRIL 1921, zich verenigd hebben tot een naamlooze vennootschap, onder den naam „FIKKERT COLONIAL MOTOR CAR COMPANY".

Directeuren: W. FIKKERT en P. F. M. KIEVENAAR.

5538

N. V. Fikkert Motor Car Company.

N. V. Koloniale Automobiël Maatschappij.

Bij N. V. HELLERMANN Halverwege Bragaweg, Bandoeng.

De Nieuwste Opel

zes-zits prima auto, Duitsch fabricaat tip-top afgewerkt met echte Bonk-electrische installatie.

4039

Hoofdagenten van Politie.

Bij de Algemeene Politie kunnen nog eenige Hoofdagenten geplaatst worden.

Solicitanten moeten zich persoonlijk aanme den bij ondergeteekende, Oud-Merdikaweg No. 4.

De Hoofdcommissaris van Politie, F. DIETZ.

5535

KENNISGEVING.

De ondergeteekende geeft hierbij aan het geachte publiek kennis, dat personen lijdende aan AAMBEIEN (HAEMORRHOÏDEN) door hem volkomen kunnen worden genezen ZONDER operatie.

Ook in staat „SUIKERZIEKTE", „HARTKWALEN", „MAAGKRAMPEN", „ASTHMA", „BERRIBERRI", „GEHEIME ZIEKTEN" MALARIA BLINDE-DARMONTST KING enz., te genezen. Zonder onderzoek kunnen geen medicijnen worden verstrekt.

CERTIFICATEN van personen te BATAVIA, CHERIBON, SEMARANG enz. door hem ge nezen ter inzage.

ABDOEL KARIM.

van Hindoestan

Molenvliet Oost No 14.

dicht bij Wees- en Boedelkamer, Weltevreden. Telefoon No. 2344 WI.

Ook buiten de stad te ontbieden.

5195

Accountants- en Administratiekant oor

A. GROEN

NARIPANWEG 35 — TELEFOON No. 19 4748

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

HANDElMAATSCHAPPIJ „KONG SWE LOENG"

Een Buitengewone Algemeene Vergadering van aandeelhouders zal gehouden worden te Bandoeng op Maandag den 18en April, om vier uur des namiddags ten kantore van Mr. L. J. A. F. M. LIPS, advocaat te Bandoeng, Braga No. 34.

Punten van behandeling.

Ontslag van den onder-directeur.

Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

De Directeur, PANG A KIE.

5238

4547

N. V. Auto Transport Onderneming „A. T. O”.

Buitengewone Algemeene Vergadering van Aandeelhouders, op Dinsdag, 17 Mei 1921. des avonds ten 7 ure in een der lokalen van Maison Kuyl & Versteeg, Bragaweg, alhier.

Punten van behandeling:

1. Statuten wijziging.
 2. Goedkeuring der Verlies- en Winst-rekening.
 3. Homologatie der verkiezing van:
den Heer D. H. ENGELSMAN als *President-Commissaris*.
den Heer Jhr. N. J. WESTPALM VAN HOORN VAN BURGH als *Commissaris*.
 4. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.
- N.B. Aandeelhouders die deze Vergadering wenschen bij te wonen, moeten hunne aandelen vóór of op 9 Mei a.s. ten kantore van de financieele Agente, de Java Mij. voor Handel, Industrie en Cultures, Katja-Katja Wetan 99 alhier deponeeren. (artikel 17 sub 4 en 5 der Statuten).
- Trouwe opkomst wordt dringend verzocht in verband met het bepaalde bij art. 20 sub 1 der Statuten, waarbij bepaald is, dat besluiten tot Statutenwijziging alleen mogelijk zijn, in een Vergadering, waarbij minstens twee derde van het geplaatste Kapitaal vertegenwoordigd moet zijn.

5534

Het Bestuur,

4444

Koffie-Pulpers twee- en drieschijfs

Valencia-Pulper met napulper

Engelberg Koffiehullers

Koffie-Pellers met polyster.

TECHNISCH BUREAU SOENDA.

Zeldzaam Uitzicht.

Te koop een prachtig gelegen stuk grond aan den Lembangweg, buiten de gemeente, groot ruim 3 bouw, voor f 25.— per toembak.

BAND. WONINGBUREAU LINDEMAN & Co.
Oude Hospitaalweg 4 — Telefoon 468.
66

N. V. Cementtegelafabriek

„In sulinde“ Bandoeng.

SOENIARADJAWEG ACHTER APOLLO

—:— BIOSCOOP. —:—

Leveren alle soorten CEMENTTEGELS
Concurrerende prijzen.

ORDERS worden TEN SPOEDIGST
uitgevoerd. 4565

Zetmachines.

Twee INTERTYPE-ZETMACHINES, in goeden staat en zonder gebreken, binnen korten tijd wegens verandering vrijkomende, billijk ter overname aangeboden.

Brieven onder No. 5471 Bur. Preangerbode.

BANDOENG

5555

Waarschuwing.

Verponding, Personeele-, Inkomsten- en Oorlogswinstbelasting.

De Resident van de Preanger-Regentschappen waarschuwt bij deze een ieder, dat betaling van belastinggelden aan het belastingkantoor te Bandoeng, bij de afdelingen belastingen van de Assistent Residentiekantoren te Soekaboemi, Tjiandjoer, Tasikmalaja en Garoet op welke wijze ook gedaan, ongeldig zijn.

Bij betaling aan onbevoegden, ook al zijn deze landsdienaar, is de belastingschuldige aansprakelijk voor de gevolgen van niet of niet tijdige storting der belastingpenningen in 's Lands kas.

5542

N. V. HANDELSVEREENIGING v/h

G. A. VAN DE POL

Bodjong 54. — Semarang. — Telefoon 152.

Telegramadres: VANDEPOL.

Wederom ontvangen:

SPIEGELS.

	In lijst
42 x 25	f 16.25
42 x 27	18.50
48 x 25	23.75 met geslepen glas.
45 x 33	19.50
54 x 33	22.75
56 x 28	27.50 met geslepen glas.
96 x 45	62.50 " " "
99 x 51	71.— " " "

KINDERFIETSEN, drieluig f 45.50, f 55.— en f 63.—
THEESERVIEZEN, van Delftsch blauw porcelein, met 12 kopjes en schoteltjes. f 31.50

TÊTES à TÊTES, f 17.50 en f 18.50, van Delfts blauw.

EIERDOPIES, van Delftsch blauw f 7.50, wit f 4.50, gedecoreerd f 6.— alle per dozijn. Vernikkeld f 0.50, f 1.20 en f 2.— per stuk. Van glas in nikkelen montuur f 1.50 per stuk.

MELKBEKERS, van Delftsch blauw, zonder oor f 0.90, f 1.15, met oor f 1.10, gekleurd zonder oor f 1.10, f 1.35, met oor f 1.20

HEERENKOPPEN, met schotel, van D. Bl. f 1.90, met deksel f 3.—

NAAIMACHINES, met mahoniehouten kast, gegarandeerd prima machine f 70.— f 80.25, Trapnaaimachine f 145.—

CASSETTES, inhoudende 12 groote lepels, 12 groote vorken, 12 dessertlepels, 12 dessertvorken, 2 groentenlepels, 1 rijstlepel, 1 soeplepel en 2 sauslepels, alles van GERO ZILVER, prima kwaliteit f 300.—, nog meer uitgebreid f 895.—

OUDEURSTELLEN, bestaande uit 2 flacons en 1 poederdoos, van geslepen glas f 6.—, f 12.50, f 15.— 17.50 en f 19.—, van gekleurd glas f 8.—, f 9.— f 10.50, f 11.— en f 12.50.

ROOKSTELLEN, van geslepen glas, met nikkelen montuur, f 7.—, f 14.—, f 18.—, f 20.— en f 26.—, geheel van koper, 13.50, f 15.50, f 18.50, f 28.50, geheel van nikkel f 15.—, f 27.50.

Verkoop UITSLUITEND na ontvangst van Remise of onder rembours,

Emballage en koelloon wordt tegen kostenden prijs berekend. 4251

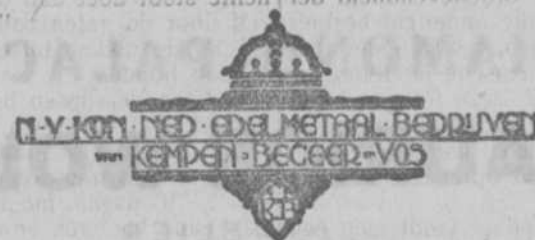
Vraagt prijscouranten. — Vraagt prijscouranten

Railbaan-opzichter.

Cultuuronderneming vraagt goed onderlegde RAILBAAN-OPZICHTER. Salaris nader overeen te komen, winstaandeel en verdere emolumenten.

Brieven onder No. 1028 aan Persbureau ANETA Soerabaia.

5401

hebben den alleenverkoop der bekende AMBERBOLLEN

Het specifiek-Indische halssieraad
— bijou en reukwerk tegelijk. —

Pirna afwerking.

Groote verscheidenheid van modellen

Prijzen van f 70 — tot ca. f 350 —

N. V. Kon. Ned. Edelmetaal-Bedrijven
— Van Kempen, Begeer en Vos. —

RIJSWIJK 18, WELTEVREDEN
Tef. Wl. 1269 — Telegr. adr. „EDELMETAAL” 585b

Drijfriemen

Lederen en Kameelharen. — In Alle Maten.

De N.V. DE TWENTSCHE
HANDEL-MAATSCHAPPIJ

v. h. DE ROOY & Co.

79

BRAGAWEG 27 — BANDOENG — TEL. 503.

INTRODUCEERT OP

VRIJDAG 15, ZATERDAG 16, ZONDAG 17 en MAANDAG 18 APRIL '21.

ERIC VON STROHEIMM'S Meesterwerk:

Parijs weer zich zelf
in voorjaarstooi.
De stad van den Dans
— der Liefde — van
Yntrigue — met de ge-
mengde geuren van
wijn — parfum en van
de Rivier

De Seine
Bon vivant
als voorheen
De Ielie
bloeit!!!

PIKANT!

Het Wachtwoord
des

DUIVELS
(The Devil's Pass Key.)

Universal - filmwonder

Jewel-Production

IN

Zeven deelen

PIKANT!

Parijs — De gemengde
symphonie van de Bou-
levards — Twee trillende
— slagen van de —

Notre Dame

Door de open ramen —
overzoete geuren van
Acacia — rekeningen en
tranen, en een haan
kraait en dan . . .

?

PIKANT!

Voorafgegaan door: „DE KRONINGSFEESTEN TE DJOEDJA”.

Actuele opnamen van de kortgeleden plaatsge-
had hebbende SULTANS-ABDICATIE te Djocdja.

Speciaal opgenomen voor de UNIVERSAL FILM MFG. CY.

Gegarandeerd iets nieuws op filmgebied.

241

Voor dit programma zullen de toegangs-prijzen slechts met een luttel bedrag worden verhoogd.

N. V. Handelmaatschappij „DON & BOSCH”

Bandoeng Pasirkaliki 74-76. — Telefoon 329.

Wij vestigen Uwe aandacht op de zeer lage prijzen die wij berekenen voor alle
benodigdheden voor H. H. BOUWERS.

BOUTEN, KAPBEUGELS en ANDER SMEDWERK vanaf f 65 — p. 100 kg.
AANLEG VAN GAS, WATER en ELECTRISCHE LEIDINGEN tegen scherp
concurrerende prijzen.

REPAREREEN VRACHT- en ANDERE AUTO'S, MACHINES en WERKTUIGEN
Speciale inrichting voor het laden van accu's

3266b

Stalen Geldkisten

— (Fabriek de Haas, Rotterdam.) —

34 x 24 x 11 c.M. f 57.50

29 x 19 x 10 c.M. f 51.—

24 x 18 x 10.5 c.M. f 45.50

20 x 15 x 8.5 c.M. f 41.—

4045

N. V. Handel Maatschappij v/h C. M. LUYKS

BRAGAWEG 45. — TELEFOON 268. — BANDOENG.

„DIAMOND-PALACE”

MAURICE WOLF

JUWELIER

BRAGAWEG 49A

BANDOENG

ONTVANGEN EEN

**Schitterende Collectie
BRILLANTWERKEN**

**W.O. RINGEN, LEONTINES, BROCHES, BLOUSE-
SPELDEN, OORSCHROEVEN, ARMBANDEN.**

Benevens een groote sortering

CAMMÉE'S

als hanger, broche en ring

194

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN

Bloemen Magazijn „MULTIFLORA”

Bragaweg 36

Telefoon 1106

Orchideeën, bloemen en planten

geregeld voorhanden.

Moderne Bloemwerken.

Enorme keuze losse bloemen.

490

ORION - BIOSCOPE

Preanger - Theatre, Kebon - Djati, Bandoeng
VOOR VRIJDAG, ZATERDAG, ZONDAG EN MAANDAG, 15-16-17-18 APRIL 1921

Buitengewone - Groote - Voorstellingen!

in 11 (ELF) lange deelen

Optreden van den Wereldberoemden
en Sympathieken Italiaanschen-reus: „**MACISTE**”

in: „**MACISTE IS VERLIEFD**”

Hoogst boeiende - spannende - en vermakelijke liefdes-roman, verdeeld in 7 lange deelen.
NOG NOOIT TE BANDOENG VERTOOND.

Tot slot als extra:

De sympathieke-athleet
WILLIAM DUNCAN in: „**De Stille-Wreker**”

IN 4 LANGE DEELEN.

Gelegenheid tot plaatsbespreking van 9 uur v.m. tot 12 uur v.m. aan het
kantoor van de „ORION”.

4266

Hotel Brunet de Rochebrune,

KALIASIN No. 8. — SOERAABIA. — TELEFOON 2397 Z.

Geheel verbouwd en gerestaureerd, 60 MODERN INGERICHTE KAMERS met afzonderlijke
VOORGALERIEN en APARTE GEMAKKEN. Alle kamers ELECTRISCH verlicht en voor-
zien van STROOMEND WATER.

Keuken onder Europ. toezicht.

Auto's en garages beschikbaar.

Vanaf 1 Februari onder nieuw beheer.

3666

De Directie,

Kämper van Dorssen

Laat ons toonen wat de

„WHITE” VRACHTAUTO

presteeren kan en Gij zult toegeven

dat dit merk **SUPERIEUR** is.

Uit voorraad leverbaar in capaciteiten

— van 2 en 3½ ton. —

Uitvoerige inlichtingen en catalogi gratis en franco.

233a

FUCHS & RENS

Braga 59/61

Tel. 400

Bandoeng.

HAAST U

Uwe Bestellingen van :

BLOOKERS

CHOCOLADES

FLIKKEN

AFTER DINNER

CHOCOLADE

AUTOREEPEN

OP TE GEVEN

Eenigste Importeurs

VOOR NED.-INDIË

5541

N.V. VAN DEUTEKOM - WAAL

BANDOENG

BATAVIA

SEMARANG

SOERABAJA.

APOLLO - THEATER

Soeniaradjaweg - **PATHE** - Bandoeng.

GROOT GALA-PROGRAMMA

voor Vrijdag, 15 April 1921 en volgende avonden

„De Duivel in Amsterdam”

IN ZEVEN AFDEELINGEN.

Naar het werk van Frans Molnar.

In de hoofdrollen: LOUIS BOUWMEESTER en EDUARD VERKADE.

Zie recensies Bat. dagbladen.

Voorafgegaan door:

Pathé Revue No. 52.

Uitvoerige teksten verkrijgbaar in het kantoor van het Apollo-Theater.

Plaats bespreken dagelijks van 8 tot 11 uur v.m.

242

VERWACHT:

„Lahoma” - „Bloedgeld” - „Helleveeg”

„De Liefde eener Mohamedaansche”.

„Het geheim van het vervloekte Kasteel”.

N. B. De eerste rang wordt uitgebreid waardoor de vierde vervalt.

Amerikaansch Syndicalisme.

(Slot).

In dit manifest verdient vooral de aandacht, dat het een scherpe critiek bevat van de splitsing der arbeiders in vakverenigingen, omdat deze het klassebewustzijn verzwakken en leiden tot het geloof aan mogelijkheid van overeenstemming van belangen tusschen den uitbuitenden werkgever en den loonslaaf-werknemer.

Het voorgesteld geneesmiddel was de stichting van een groote vereniging, die alle takken van nijverheid zou omvatten en die voor de vrijheid van de plaatselijke vakverenigingen en van de internationale werklidenbonden en voor de vereniging van alle arbeiders de wapens opnam. De klassenstrijd zou krachtig worden voortgezet, maar toenadering tot eenige andere partij zou geheel uitgesloten zijn.

Gompers, de president van den Amerikaanschen arbeidersbond, die een verbond was van vakverenigingen, trok onmiddellijk ten strijde voor zijn bond. In krachtige en karakteristieke woorden zette hij uiteen, dat de oprichters van de I. W. W. mannen waren, die zich jaren lang bezig hadden gehouden met het genotvolle werk om te beproeven de bestaande arbeidersbeweging in het land tegen te werken, van richting te doen veranderen en in de war te sturen, en hij wees er op, dat Daniël Loeb, alias Deleon, een nieuwe bondgenoot was in de rijen van hen die de vakverenigingen van buiten wilden bestrijden en hiertoe de hulp aanvaardden van hen die ze door „boren van binnen uit” ten val wilden brengen.

Op den 27sten Juni 1905 had de eerste jaarlijkse vergadering van de I. W. W. te Chicago plaats en werd door een paar honderd revolutionaire radicalen bijgewoond. Ten minste 40 vakken of diensten hadden afgevaardigden gezonden, die mijnwerkers, spoorwegwerkers, brouwers, timmerlieden, schrijnwerkers, behangers, kleermakers, enz. vertegenwoordigden. De Westelijke Mijnwerkersbond was de machtigste vereniging, zoo door zijn groot aantal leden, als door zijn socialistische richting, en de verenigingen die vroeger tot den Amerikaanschen arbeidersbond behoorden hadden, speelden slechts een lijdelijke rol in de werkzaamheden.

Meer dan 90 pct. van de aanwezigen behoorden tot een van deze beide bonden, maar desniettemin hadden enkele buitenstaande extremisten, mannen als Deleon, Haywood en Debs, een grooten invloed op de beraadslagingen en besluiten en op den lateren gang van zaken.

De vergaderden namen een reeks van besluiten, die de grondwet van de I. W. W. werden, daaronder dat de 1ste Mei de feestdag van de organisatie zou zijn; waar ieders arbeid noodig was voor de gemeenschap, ieder gelijk loon zou ontvangen; dat de oplossing van den klassenstrijd moest worden gezocht in de algemeene werkstaking; dat militarisme in al zijn vormen en gedaanten moest worden bestreden; daar het in den strijd tusschen kapitaal en arbeid gevaarlijk was voor de constitutionele rechten en privilegiën van de organisatie.

De eerste paragraaf van de inleiding van het verslag der bijeenkomst, waarin de strijd tusschen werkgevers en werknemers onvermijdelijk genoemd werd, werd met algemeene stemmen aangenomen, maar de tweede leidde tot heftige debatten. Zij luidde „De strijd tusschen deze twee klassen moet worden voortgezet, totdat alle arbeiders; zowel op politiek als op industrieel gebied, zich aaneengesloten hebben en de beschikking hebben verkregen en houden over alles wat zij voortbrengen, door de economische samenwerking van de klasse der arbeiders, zonder samenwerking met eenige politieke partij.”

Deleon verdedigde deze politieke paragraaf, betoogende, dat de barbaar begint met het gebruiken van zijn fysieke kracht, maar dat de beschaafde mensch die eerst gebruikt als andere middelen niet voldoende zijn. Hij achtte het onmogelijk om zonder politieke eenheid de macht der arbeiders op den duur te handhaven.

Hij verdedigde alzoo het standpunt van de Socialistische Arbeidspartij en dit was drie jaar later de rots, waartegen de I.W.W. in twee vleugels brak: in den Deleonietischen, doctrinairen, politieken vleugel en in den niet politieken vleugel der voorstanders van directe actie. In de *American Federationist*, het orgaan van Gompers, werd deze eerste jaarlijkse Vergadering van de I. W. W. waarvoor het geheele land met tonnen propagandaleetuur was overstroemd en die bij slot van rekening had voortgebracht, wat wij hierboven vermeldde, een berg genoemd, die

een muis en nog wel een erg zielige muis had voortgebracht. De twee en een half mollioen leden van vakverenigingen, die gezegd werden achter deze beweging te staan, dachten er volgens hem niet meer aan. Het oordeel van andere arbeidsorganen luidde echter gunstiger.

Intusschen togen de leiders der I.W.W. aan het werk en toonden groote activiteit overal, waar strijd was tusschen vakverenigingen en werkgevers en tusschen vakverenigingen en het hoofdbestuur van den Amerikaanschen arbeidersbond. De laatste soort van strijd kwam het meest voor bij de brouwers en machinedrijvers, het „boren van binnen uit” had in deze vakverenigingen het meeste succes en was voor haar bestaan zoo gevaarlijk, dat sommige vakverenigingen er toe overgingen leden van I. W. W. te weren uit fabrieken, waar de vakvereniging den noodigen invloed hiertoe bezat.

Maar, met hoeveel energie en geestdrift de leiders der I.W.W. de stakingen ook leidde, toch verliepen deze de eerste vier jaar van het bestaan van den bond meestal ongunstig voor de arbeiders. De oorzaak hiervan was de losheid van het verband tusschen de verschillende plaatselijke afdelingen, daar deze niet behoorlijk onderling verbonden waren, maar zich alle om raad en steun wendden tot het hoofdbestuur, dat hierdoor een te zwaren last moest dragen.

De tegenspoed van de I. W. W. leidde tot een stormachtige tweede algemeene vergadering. De algemeene voorzitter O. Sherman werd door een door Deleon geleide groep, van wanbestuur en verkisting van de gelden der organisatie beschuldigd en gedwongen zijn ontslag te nemen en de Westelijke mijnwerkersbond trok zich terug, waardoor de organisatie grootendeels zwerwers en ongeschoolde arbeiders tot leden hield.

Na Shermans val dongen Deleon en St. John naar het leiderschap en 1908 splitste zich de organisatie in twee groepen, de doctrinaire onder Deleon te Detroit en de anarchistische onder St. John te Chicago.

Daar beide groepen, hoezeer ook verschillend in leer en tactiek, zich I. W. W. bleven noemen, is het zeer moeilijk met eenige juistheid den invloed te schatten die elk van de twee in de arbeiderswereld had. De groep Chicago was echter ongetwijfeld de meest actieve, en daar zij ook de roodste en meest revolutionaire was, mag men met het oog op den algemeenen geest, die de organisatie van het begin af aan bezielde had, haar misschien ook wel de echte I. W. W. noemen.

In 1908 begon men met de z.g. *free speech* of propagandatochten en de volgende vijf jaar werden een twintigtal zulke tochten, die soms slechts enkele dagen, soms tot zes maanden duurden, door de I. W. W. georganiseerd. De redenaars stelden zich op hoeken van straten of in de nabijheid van steden op en hielden tot verzet en opstand aanzettende toespraken, die in vele gevallen tot ernstige onlusten aanleiding gaven. De plaatselijke autoriteiten, gesteund door de inwoners namen er krasse maatregelen tegen en vooral langs de kust van den Stillen Oceaan waren de gevangenis en stikvol met „Wobblies”, zooals het volk deze propagandisten noemde.

Er waren ook wel gemeentelijke autoriteiten die de propagandisten met rust lieten. Zoo verhaalt men van George Creel, den Commissaris van Politie te Denver, dat hij de *Soap-box orators* vergund had toespraken te houden onder eene voorwaarde: „Ik wensch dat je niet rechtstreeks tegen het leger zult gaan uitvaren, het legt wel niet zooveel gewicht in de schaal, maar ze zijn kinderachtig en ik zou er veel last van hebben, als je het deed.” Toen spraken de *wobblies* ongestoord en er kwamen geen standjes. Een goeden tijd had de I. W. W. in 1911—13, toen zij van *Lawrence* in Massachusetts tot *San Diego* in Californië druk in de weer was. In deze jaren waren er 15 belangrijke propagandatochten en een reusachtige staking in de textiel-industrie, waarbij William D. Haywood een groote rol speelde. Allerwegen zag men de aanplakbiljetten van de I. W. W.

Staat op!!! Slaven van de Wereld!!!

Geen God! Geen Meester!

Een voor alleen en allen voor een.

De staking eindigde met een succes van 5 à 10 pct. loonsverhoging, hooger loon voor overwerk en de inkorting van de premieperiode (!) van 4 tot 2 weken.

In 1913 bezoekt Thomas Mann, de welbekende Engelsche revolutionair, de Vereenigde Staten. Hij laakte de methodes van de I. W. W. en zeide, dat men zich meer moest toeleggen op het bekeeren van de vakverenigingen, op het „boren van binnen uit.”

Maar Haywood moest hem antwoorden, dat dit voor de I. W. W. feitelijk ondoenlijk was, daar de verreweg groote meerderheid der leden zwerwers of ongeschoolde arbeiders waren, die niet zouden worden opgenomen in de vakverenigingen van den Amerikaanschen Arbeidersbond.

In 1914 en 1915 daalde het aantal leden van de I. W. W. tot 15000 en 11000 of tot een honderdste van het aantal van den Amerikaanschen Arbeidersbond en een tweeduidendste van alle Amerikaansche arbeiders. In

1915 steeg het aantal door toetreding van een deel van de tot dusver ongeorganiseerde boerenarbeiders. In het Midden-Westen namen benden van 3 à 400 man treinen in beslag, ranselden niet-leden af en vereenigden zich in kampen, van waaruit zij bij de boeren plunderden en de omstreken terroriseerden.

In 1917 schijnt het aantal leden tot 60.000 geklommen te zijn, waaronder echter weinig vakkundigen, deze dan hoofdzakelijk uit de textiel-industrie.

De anti-oorlog handelingen van de I. W. W. zijn welbekend! Het in brand steken van voorraden graan, het door dynamiet vernielen van mogelijke strijdmiddelen, benevens pro-Duitsche en anti-patriotische daden. In verscheidene Staten werden wettelijke uitvaardigd tegen sabotage en misdadig syndicalisme en ten slotte werden in 1918 meer dan 100 bestuurders en leden van de I. W. W. voor de rechtbank te Chicago gedaagd, waar Haywood en 14 anderen tot 20 jaar gevangenisstraf en 20.000 dollars boete veroordeeld werden, terwijl de straffen van 80 anderen 6 jaar gevangenisstraf en 5000 dollars boete tot 1 jaar en 1 dag gevangenisstraf bedroegen.

Het aantal leden schijnt in 1919 35.000 bedragen te hebben, maar er zijn geen berichten omtrent de in dit jaar gehouden algemeene vergadering — de eerste sedert 1916. Waarschijnlijk is het aan deze vergadering te danken, dat afgevaardigden naar Frankrijk, Engeland en Italië gezonden werden, om sympathie voor de I. W. W. te wekken en geldelijke bijstand voor de gevangen kameraden te vragen. Omtrent het succes van hun tocht is weinig bekend geworden.

Nederlandsch-Indië

GEMENGDE BERICHTEN.

Het Soer. Hdsbl. ontleent aan verschillende bladen:

De *Bangkok Times* verneemt, dat er in Europa weer meervraag naar rijst is en dat er te Bangkok orders voor 15.000 ton zijn ontvangen.

Een draadloos telegram uit Shanghai van 21 Maart aan de *Sfr. Times* deelt mee, dat ten gevolge van de berichten omtrent de handels-overeenkomst tusschen Groot-Brittannië en Rusland de waarde van den roebel gestegen is van 3 tot 10 dollar per duizend. En men verwacht, dat de koers nog beter worden zal.

Speculaties zijn aan de orde van den dag.

Judah Isaac Ezra, de broeder van Edward Ezra, den Shanghai'schen magnaat, heeft faillietverklaring aangevraagd, daar de Nederlandsche Bank houdster is van een promisse op genoemden koopman, ten bedrag van 90.000 taels.

Hem werd echter uitstel van betaling verleend.

Naar een bericht uit Bern aan het *Berliner Tageblatt* meldt, hebben 56 Duitse bonden en verenigingen in Zwitserland op initiatief van de vereniging „Duitse kolonie in Bern,” het volgende telegram verzonden: „Gedreven door hun groote bezorgdheid en liefde voor het vaderland, dringen de ondergeteekenden 56 Duitse bonden en verenigingen in Zwitserland er bij de Rijksregering ten sterkste op aan om in Londen voet bij stuk te houden.”

Het Rijksverbond van de Duitse industrie, het rijkscomité van de Duitse landbouwkundigen en de Centrale bond van den Duitschen groothandel hebben volgens hetzelfde blad aan den rijksminister dr. Von Simons het volgende telegram verzonden: „De Duitse industrie, handel en landbouw verwachten van u, minister, in deze noodlottige ure, een onverwikkbare vaste houding tegenover het ultimatum van de Entente en geven u hierbij nog eens de verzekering, dat zij voor de gevolgen van het afwijzen der Londensche eischen, die zoo zwaar op den economischen toestand van Duitschland zouden drukken, geheel en al instaan.”

In Philadelphia heeft een vergadering van geestelijken, die 15 kerkelijke richtingen vertegenwoordigden, o.w. een methodistische prediker en twee rabbies, een „zedige dracht” ontworpen, waaraan alle goedkerse dames zich zullen hebben te houden. Een vereischte is o. a. dat de rand van den rok zich slechts 7½ inch (20 c. m.) boven den grond mag verheffen, terwijl de hals niet lager mag zijn uitgesneden dan 7½ c. m.

De kleeren mogen niet strak zitten of van doorschijnende stof zijn gemaakt.

Een critisch aangelegd vrouwtje zei, toen ze dit alles hoorde, dat de bekoring, van een vrouw, die zoo gekleed was, alleen van haar oogen moest uitgaan.

„Geen dwaas is gekker dan een dweper” zei een andere juffrouw, en iedereen die denkt, dat een vrouw werkelijk een japon zal aantrekken, die al haar behoorlijkheden verbergt, is een idioot.”

De mijnen in Burma liggen absoluut stil. De vooruitzichten zijn wel beter geworden na het bericht van de herleving van de tinindustrie in het vaderland, zegt de *Sfr-Times*, maar deskundigen verklaren, dat de productiekosten altijd nog hooger zijn dan de verkoopprijzen.

Wat Indië betreft

J. J. MEYER. †

Te Oosthuizen overleed in den ouderdom van 86 jaar de oud-resident der Zuider en Ooster-afdeeling van Borneo J. J. Meyer, die alle rangen bij het bestuur aldaar heeft doorlopen, zoowel voor, tijdens, als na den opstand in 1859. Als civiel gezaghebber geplaatst in de Tana Laut, een afdeeling direct aan Martapoera, den zetel van het sultansgezag, grenzende, had hij reeds tijdens de troonsbestijging van sultan Kamdjid, op 3 November 1857, van goed ingelichte hoofden vernomen, dat men algemeen van oordeel was, dat die kroning groote rampen zou veroorzaken. Pangeran Hidayat, zoon van dien in 1852 overleden troonsopvolger, werd algemeen als rechthebbende op den troon erkend door de bevolking, terwijl Tamadjid Edah, de uit een bijwijf geboren oudere broeder van Hidayat, zich haren haat op den hals gehaald had.

De toenmalige resident had de aanstelling van Tamdjid tot troonsopvolger weten te bewerkstelligen, in de hoop dat door diens medewerking de mijnstreek bij Pengaron aan het gouvernement zou kunnen worden getrokken.

In de *Indische Gids* van 1899, heeft de heer M. een en ander verteld over wat toen veertig jaar geleden in Zuid Oost-Borneo voorviel.

Hij deelde daar o. a. mede zich toen niet geroepen te hebben gevoeld, ongevraagde adviezen te geven aan een chef als graaf Van Benthem Teklenburg Rheda, „die nog al uit de hoogte was en veel meer waarde hechtte aan adviezen van zijn kommies J. Velden, die nauwe connecties aan het Hof onderhouden, de heette goed op de hoogte der Hofintriges te wezen en van alles wat in de binnenlanden van het Rijk voorviel.”

Schr. wees in zijn relaas op twee toen nog te weinig bekende hoofdfiguren van den opstand, de z.g. panembahan moeda en diens zoon, den z.g. Sultan Koening, wier fanatiek optreden veel bijdroeg tot de uitbarsting van den opstand in April 1859, ingezet met uitmoorden van het mijnétablissement te Pengaron. De gevangenneming in 1863 van Sultan Koening, dien men bij een gevecht in Febr. 1860 gesneuveld waande, was aan M. te danken, die de schuilplaats van Sultan Koening ontdekte en zijne bevolkingspatrouille op dezen afzond, toen hij als controleur het bestuur voerde te Rantau.

De heer M. wien de onderscheiding te beurt viel voor zijn verdiensten te worden benoemd tot ridder van den Ned. Leeuw en van de Eikenkroon, bleef ook als rustend burger met belangstelling de gebeurtenissen in het eens door hem bestuurd gewest volgen. Waardeerend maakte hij gewag van het „nauwkeurig en onpartijdig overzicht”, door wijlen dr. E.B. Kielstra gegeven van den ondergang van het Bandjermasinsche rijk.

Van Heinde en Ver

HET MILNER-RAPPORT.

Gaven wij in ons avondblad van Zaterdag j.l. eenige beschouwingen over de opinie in Egypte omtrent het Milner-rapport, thans laten wij hieronder een uittreksel daaruit volgen:

Toen wij in Egypte kwamen, aldus wordt in het verslag der missie van Milner gezegd, vonden wij er een toestand van algemeene onrust en ontevredenheid. De opstand was onderdrukt, maar de agitatie duurde onverminderd voort en was onder een groep, die uiterst links stond, nog steeds gevaarlijk en gewelddadig. Overal klonk de eisch van „volledige onafhankelijkheid”. Tegelijkertijd hadden de veertien punten van Wilson groote verwachtingen gekoesterd en de belofte van zelfbeschikking aan andere Oostersche volken, die de Egyptenaren als minderwaardig aan zichzelf beschouwden, had hun ontevredenheid nog doen toenemen. De godsdienstige gevoelens waren opgewekt door de nederlaag der Turken en door twijfel en onzekerheid ten aanzien van de toekomst van het Kalifaat.

Het bewind moest worden gevoerd onder een schier algemeene oppositie, die zich zelfs tot de ambtenaren had uitgebreid. De missie kwam dan ook tot de conclusie, dat men dezen toestand niet het hoofd kon bieden door een terugkeer tot den toestand van vóór den oorlog of door hervormingen, die alleen de departementen betroffen. Een meer radicale wijziging werd geëischt om aan de nieuwe toestanden tegemoet te komen. Doch de agitatie tegen het protectoraat had de moeilijkheid aanzienlijk vergroot om eenige aannemelijke politiek te vinden, die de Egyptenaren zou bevredigen en de Britsche belangen zou verzekeren. Het woord „protectoraat” was in de hoofden der Egyptenaren het zinnbeeld geworden van onderhoorigheid. De niet-officiële besprekingen, welke de missie had met vooraanstaande Egyptenaren, gaven de missie den indruk, dat zij een vrijwillig aangegaan verbond met ingenomenheid zouden begroeten, dat, terwijl het de onafhankelijkheid van Egypte vaststelde, tevens aan Groot-Brittannië die waarborgen zou geven, welke het protectoraat, zooals de missie het opvatte, ook reeds moest verzekeren.

Er is niets nieuws in de erkenning van de Egyptische onafhankelijkheid door Groot-Brittannië, zegt het rapport verder. Gedurende onze geheele bezetting hebben we zoo zorgvul-

dig mogelijk de theorie geëerbiedigd, dat Egypte een nationale eenheid was onder suzeriniteit van den sultan van Turkije en toen we deze laatste afschaften, hebben we er met voorbedachten rade de voorkeur aan gegeven een protectoraat te proclameren boven een annexatie van Egypte, of het maken er van tot een deel van het Britsche rijk.

Wij hebben voortdurend onze belofte van zelfregeering voor Egypte herhaald. Wij zijn van meening — aldus het rapport — dat het nakomen dezer belofte niet kan worden uitgesteld. De geest van het Egyptische nationalisme kan niet worden gedooft en ofschoon het steeds mogelijk zal zijn de heftige uitingen er van te onderdrukken, moet de regering over een land met een vijandige bevolking, die ons beschuldigt van woordbreuk, een moeilijke en weersinwekkende taak zijn zoowel voor hen, die er aan deelnemen als voor het Britsche volk, dat er verantwoorde-lijk voor is.

Dan wordt in het rapport uiteengezet, dat het waarborgen van de rechten der vreemdelingen een nog ingewikkelder vraagstuk is dan dat van de Britsche belangen op het stuk der verbindingswegen des rijks en van de rijkspolitiek.

De capitulaties — waardoor de belangen der vreemdelingen thans worden beschermd — zijn de grootste van alle nadeelen, waaronder Egypte thans lijdt, zegt het rapport. De verscheidenheid der jurisdicties, die er uit voortvloeit, en de faciliteiten, welke zij aan menschen van twijfelachtige nationaliteit geven, om aan de plaatselijke rechtspleging te ontkomen, maken het vraagstuk van wet en orde zeer ingewikkeld, terwijl de ontheffing van vreemdelingen van directe belastingen, behalve dan op land en huizen, de regering belemmert in hare belastingheffing, daar het in de praktijk onmogelijk is aan Egyptenaren belastingen op te leggen, waarvan vreemdelingen zijn vrijgesteld.

Daarom meende de missie dat het in het belang van Egypte was de capitulaties op te heffen en dat de gemengde rechtbanken moesten worden gereorganiseerd, ten einde ze in staat te stellen om de jurisdictie der consulaire rechtbanken over te nemen en zoowel in straf- als in civiel gedingen op te treden.

Dit kon echter alleen geschieden (zoo vervolgt het rapport) door bemiddeling van Groot-Britannië en Groot-Britannië kon alleen verwachten er in te slagen om de mogelijkheden te bewegen van haar huidige voorrechten af te zien, als het in staat was aan deze mogelijkheden te verzekeren, dat de solvabiliteit zou worden gehandhaafd en dat de levens en de eigendommen der vreemdelingen veilig zouden zijn.

Onder voorwaarde, dat aan de gestelde waarborgen wordt voldaan, meent de missie, dat de regering van Egypte in feite moet worden teruggegeven aan — wat het tijdens de Britsche bezetting in theorie steeds is geweest — aan een regering namelijk over Egypte door Egyptenaren.

De missie waarschuwt tegen „angstvallige beperkingen”, die het beginsel der Egyptische onafhankelijkheid zouden verduistern en achterdocht zouden wekken.

De missie verheelt zich niet, dat Egypte het nog niet zonder Britsche hulp bij het binnenlandsche bestuur zal kunnen stellen. Doch de Egyptenaren weten dit zelf ook en zullen zeker, aldus doet het rapport uitkomen, nog hun voordeel doen met die hulp.

De missie is optimistisch gestemd ten aanzien van de vraag of de Egyptenaren de voorstellen zullen aannemen, al hebben hun vertegenwoordigers dan ook zekere reserves gemaakt, hoofdzakelijk neerkomend op een beperking van de functies van den financieelen adviseur en van den Britschen ambtenaar in het ministerie van justitie, en bovendien, op de formeele opheffing van het protectoraat.

Ten besluite adviseert het rapport de Britsche regering dan ook met nadruk, zonder noodeloos uitsel onderhandelingen aan te knopen met de Egyptische regering om een verdrag te sluiten in den geest, als door de missie aanbevolen. Het ware, zegt zij, een groot ongeluk als men de huidige gelegenheid liet voorbijgaan.

HARDING.

Nu we dezer dagen, bij de bespreking van de Londense conferentie de gelegenheid hebben te baat genomen om aan de hand van „meeningen over d schadevergoeding” het volle licht te doen schijnen op de betekenissen van Wilson, willen we niet verzuimen den nieuwen Amerikaanschen president eveneens wat nader te belichten, wat we niet beter kunnen doen, dan door aan de rede, die hij bij de aanvaarding van zijn ambt heeft gehouden, het ondervolgende te ontleenen.

We laten voorafgaan een Havas-telegram uit Parijs waarin het volgende:

De rede, door president Harding gehouden bij de aanvaarding van zijn ambt, is een verheerlijking van de Vereenigde Staten, hun volk en hun instellingen. Ieder Amerikaan dient, zegt Harding, den tegenwoordigen tijd te beschouwen met droefheid, vermengd met de hoop, dat de atmosfeer zal opklaren. Wij zijn, zegt de

president, getuigen geweest van de ontkenning eener wereldfurie en zien dat onze republiek nog steeds op hare grondvesten rust. Onze beschaving is gered. Zekerlijk, zoo vervolgt Harding, strookt de stichting dezer republiek van de nieuwe wereld met de beschikkingen van God. Onze constitutie was slechts dubbelzinnig op een punt. Die fout werd hersteld door den doop van offers en bloed. De unie werd gehandhaafd evenals de suprematie der natie, die thans doordrongen is van een ontroerenden geest van eendracht. Wij hebben gezien hoe zij hare blikken vol hoop vestigde op de groote waarheden, waarop onze vaderen bouwden, wij hebben de politieke, godsdienstige en menselijke vrijheid verwezenlijkt en verheerlijkt gezien.

Harding verklaarde vervolgens, dat de V.S. weliswaar geenerlei permanent militair verbond willen sluiten, maar dat hij levendig wenscht een overeenkomst tusschen de naties te bevorderen. Wij wenschen, aldus Harding, onze rol te vervullen door een aanvalsoorlog zoo weersinwekkend te maken, dat een regeering of een volk, die er hun toevlucht toe zouden nemen, zouden moeten bewijzen, dat hun zaak rechtvaardig is of anders voor het gezicht der beschaving, als staande buiten de wet, zouden worden beschouwd.

Meer uitvoerig vertelt het *Alg. Hdbld.* ons van die rede nog het volgende:

Het was volgens hem niet om afzijdig te houden, maar uit veiligheid, dat de V.S. geen opper-regeering over de wereld wilden erkennen. Het was ook geen achterdocht tegen anderen, maar een vaderlandslievende aanhankelijkheid aan de dingen, die van de V.S. gemaakt hebben, wat zij zijn. Amerika is niet in gebreke gebleven weersland te bieden aan de pogingen om de beschaving omver te werpen en het zal daarin ook niet in gebreke blijven.

Wij zullen, zoo verzekerde de president verder, geen enkel gegronde reden geven om met ons oorlog te voeren, wij hebben geen nationale vooroordeelen, wij koesteren geen geest van wrok, geen haat, wij begeeren geen verovering en droomen daarvan ook niet en pochen niet op militairen moed. Als in weerwil hiervan, ons weder een oorlog wordt opgedrongen, dan hoop ik ernstig, dat er een weg zal worden gevonden, waardoor onze individuele en collectieve krachten worden vereenigd en heel Amerika stoffelijk en geestelijk, met lijf en ziel, zal worden gewijd aan de nationale verdediging. Harding zag reeds voor zijn geest de ideale republiek, waarin iedere man en vrouw wordt opgeroepen om militaire of burgerlijke dienst te doen al naar zijn of haar geschiktheid, waarin ook op iedere fabriek of dienst kan worden beslag gelegd, alles in verheven opoffering voor het land en waarin dan geen enkele cent oorlogswinst aan particuliere personen, corporaties of combinaties zal ten goede komen, maar waarin alles boven het normale in de verdedigings-schatkist van de natie zal vloeien. Er is iets principieel verkeerd in, iets niet in overeenstemming met de idealen eener representatieve democratie, wanneer een deel der burgerij haar werkzaamheden in particuliere winst omzet in een verdedigingsoorlog, terwijl een ander deel strijdt, zich opoffert of sterft voor het behoud des lands.

Uit zulk een algemeen dienste zal een nieuwe eenheid van geest en doel voortkomen, een nieuw vertrouwen en nieuwe toewijding, die onze verdediging onaantastbaar zouden maken en onze triomf zouden verzekeren. Dan zouden er weinig of geen desorganisatie zijn van ons economisch industrieel en commercieel stelsel in het binnenland, geen drukkende oorlogsschulden, geen gezwollen vermogens tegenover de opofferingen onzer soldaten, geen verontschuldiging voor oproer, geen betreurenswaardige lijntrekkerij, geen verraad. Nijver en jaloezie zouden geen bodem vinden voor hun dreigende ontwikkeling, en aan de revolutie zou de hartstocht ontbreken, die haar baart. Leedwezen over de fouten van gisteren mag ons echter niet blind maken voor de taak van heden.

Sprekende over de gevolgen van den oorlog, betoogde Harding de noodzakelijkheid om de abnormale uitgaven te verminderen, waarbij hij waarschuwde tegen de gevaarlijke neiging om te veel van de regering te verwachten en tegenlijkertijd te weinig voor haar te doen. Ons volk moet geven en nemen. De prijzen moeten een beeld geven van de afnemende koorts der oorlogsbedrijvigheid, al zullen wij waarschijnlijk nimmer het oude loonpeil weer bereiken. De president bepleitte in dit verband verlichting van lasten, gezonde handelspraktijken, voldoende credit-faciliteiten, zorg voor alle landbouwproblemen, onthouding van onnoodige regeeringsbemoeiing met den handel, beëindiging van proeven van regeeringswege op zakengebied en meer doeltreffende „business” in het regeeringsbeheer.

Voorts betoogde Harding hoe noodzakelijk vrede in de industrie was en dat er voor revolutie geen plaats is in Amerika, waar de volkswil de hoogste wet is.

Sprekend over de bescherming der industrieën betoogde Harding, dat er een verlokkelijke onjuistheid is in de stelling van de slagboomen van den handel, die moeten worden opgeheven: de hoogere productiekosten moeten een afspiegeling vinden in het invoertarief. Wij willen geen Amerika, dat voor zichzelf alleen leeft, maar wij moeten het land onafhankelijk maken en zoo, dat het op zichzelf kan bouwen. Er dient een weg te worden gevonden om tegen de gevaren van werkloosheid te waken.

Harding besloot met een beroep te doen op de medewerking der honderd miljoen Amerikanen bij de vervulling van zijn taak.

Advertentiën

OPENBARE BIBLIOTHEEK.

(KEBON SIRIH achter de LOGE)

Geopend: alle werkdagen van 5 — 6½ n. m.
Maandabonnement (2 boeken p. week) f 0.75
" (6 " " " " f 1.50
" (10 " " " " f 2.25
Voor boekengeschenken houdt zich gaarne aanbevolen.
9 HET BESTUUR

AUTOVERHUURDERIJ „VITESSE”

Telefoon 1068-Kleine Hospitaalweg No. 11

Telefoon No. 1068.

BESCHIKBAAR NETTE, SPLINTER-NIEUWE, FIJNE DODGE AUTO'S
Billijke tarieven voor tochten naar Lembang, Garoet, Pengalengan enz.

Betrouwbare CHAUFFEURS,

4566

AAN ONZE GEACHTE CLIËNTÈLE.

Aangezien wij ook het onze willen bijdragen om aan den hoogen levensstandaard een einde te maken, **GEVEN WIJ VOOR EEN BEPAALDEN TIJD EENE BEDUIDENDE KORTING** op onze REEDS VOORDEELIG GESTELDE PRIJZEN.

Een bezoek aan onze zaak, of een bestelling bij ons geplaatst, zal U overtuigen, dat wij **MET DE TENDENZ VAN DEZE TIJDEN TEN VOLLE REKENING** HEBBEN GEHOUDEN.

Wij raden U in gemoede aan **UWE INKOOPEN BIJ ONS** te doen.

177

HANDELSVEREENIGING

„ONDERLING-BELANG”, Bandoeng.

N. V. Hollandsche Ingenieurs Maatschappij **H.O.L.I.M.A.**

Weltevreden

Molenvliet (O) No. 9

Direct mit voorraad leverbaar:

3957 a

Lanz-Locomobielen.

2de Machinisten.

Op de Suikerondernemingen der Handelsvereniging „Amsterdam” bestaat gelegenheid tot plaatsing van eenige goed onderlegde 2de MACHINISTEN. Salaris nader overeen te komen, vrij wonen, vrije geneeskundige behandeling en winstaandeel, Sollicitaties schriftelijk.

5372

Preanger Heeren Kleeding Magazijn

W. J. H. SCHLAHMILCH

BRAGAWEG 31

TELEFOON 168

Ontvangens:

Heeren paraplius, Heeren onderpantalons
prima manapolam kort en lang model.

Kinder matrozen baretten fijn blauw laken en wit pique.

Heeren filthoeden v.a. f 9,- wol zomer en
winter ondergoederen f 8,75 f 12,- per stel.

Wollen en Katoenen sokken,
8 bretels wit en gekleurd zonder metaal.

: Stalen : Dwarsliggers!

Uit voorraad leverbaar:

Nog eene kleine partij

STALEN DWARSLIGGERS.

Dakmodel met gesloten einden, compleet met klembouten en klemplaten; geponst voor een spoorwijdte van 600 mm.; door overponsen te gebruiken voor spoorwijdte van 100 mm.

2324

THE LONDON JAVA ENGINEERING AGENCIES, Ltd.

Batavia

Semarang

Soerabaja.

Morgen Vendutie te Tjimahi
ten huize van den WelEdelGeb. Heer

D. J. Zweerman

Tagok t/o Chr. Milt. Tehuis, Tjimahi.

5531 Vendukantoor „WIJS“

VENDUTIE

op Maandag, 18 April 1921

ten huize van den WelEdelGeb. Heer

J. J. G. BOLIER

Passir Kaliki, Gedong Sembilan,

Karangtengah C. 10 — Bandoeng

van ZEd's goed onderhouden, licht gecir-erden inboedel o. a.: Djatihouten Voorgalerij am ublement met Portemanteau, Bloembakken, Supports met Cap. Lantaarn, Brievenbus, Jap. Potten en Pullen, Kof. Lantaarn en Potjes, Jap. Muurkleed, Gobeline, Schilderijen, Muurborden, Rakken voor id. Portiere en Gordijnen. De 4 jaargetijden in koper, Bantenghoorns, Singer-naaimachine, Windbuksen, Poeg met pijlen. Gezondheidsbed met stalen veeren, 1-pers. Twijfelst, Vuillinnenkastje en Rottanmand, Sampiran, 2-pers. Waschtafels, w. o. met Spiegel en witte tegels, groote en kleine Legkasten, w. o. 1/2 leg-1/2 hang, Dispens- en Medicijn-kastje, Wandspiegel, 2 bl. kamerschutels, kapstokjes, w. o. Oud. Holl. eiken met kop. haken, Werktafelje met laden, Rottanraster, b. u. Tafels met 4 stoelen, Djatie Diva: bank compl. (2 x 1 M.), Schrijftafel met id. garnituren, Boeken, Reguleur met gongslag, Jaarklokje (400 dagen), Moersch Beld, Muziekstijes, Boeken- en Schoenrak, Lambrizeering compleet. Aardg Buffet met marmer en spiegel, Theekastje, kleine Eettafel met stoelen, Gendrakken, eenig Services en Glaswerk, kristall-n karaffen, Tets à tête, Water- en Ijskan, Tafelfilter Stopflesschen, Glazen, Bakjes en deksels, Messen, Lepels en Vorken en ander net Tafelgerei, kop. petr. Hang- en muurlampen, Gasol. muurlamp, degen, krisen en andere wapens, Inhar-lecrapparaat, Gramofoonplaten, Ijzeren geldkistjes, waschmachine, keukentafel met zink, sinken teel en emmer, lampetrap, tuinzijje, stormlaatsaarn, draagrak, bordenrak, petr. komforen, kree's, keukengerei, diverse sierplanten enz.

Zie uitgebreid Strooibijlet s. v. p.

Kijkgelegenheid: Zondag t. v. van

10 — 12 uur v. m.

5533 Vendukantoor „WIJS“

MOOIE VENDUTIE

op Maandag, 18 April 1921

ten huize van den WelEdelGestr: Heer

C. de Priester

Patoehalaan 3, Kareës. — Bandoeng.

Van ZEd's completen, allerkeurigsten goed onderhouden inboedel, (Semarangsch fabrikaat) o. a.

BEKL. ROTTAN AMEUBLEMENT, b. u. 2 ovale tafels en 4 fauteuils, rottan theetafel bank met bultzak en kleed, bloembakken, Jap. vloerkleeden, bloempotten, rottan schemerlamp en kapstok, schilderijen, gordijnen, muurborden, Goudabloempot, vazen, mooi tapijt, goed loopende reguleur, standaards, MET LEDER BEKLEED SALON AMEUBLEMENT, b. u. ronde tafel, 4 fauteuils en bank, met uitneembare ombouw, een partij boeken, koperen bloempot op standaard, lampenkappen, dispenskasten met- en zonder facetruiten, gedecoreerd porseleinen eet-, ontbijt en theeservies, Theekast- met facetruiten, groot buffet met marmer en spiegel en dressoir, in één stijl, een stel glaswerk, Zeeuwsche antieke staartklok, eettafel met kleed, 6 stoelen met armleuning, bloemenstandaard, spiegelkast, 2 pers. waschtafel met marmer en spiegel, mooie moderne waschstellen, nachtkastje met marmer, tapijt, vuillinnenkastje, medicijnkastje, kapstok, kameremmer, legkasten w. o. 1 diepe, 2 en 1 pers. ledikanten compleet, vierkante tafels, geëm. waschstellen, wandspiegels, naaimachine, 2 pers. waschtabel compl., kamergemak met marmer, tuin-ameublement, lange rottanstoel, djatihouten strijkplank, ijskist, djatihouten keukentafel met zink bekleed, keukengerei, 1 nagenoeg nieuw 4 pits New Perfection kookfornuis met oven, bordenrak, petroleum-comfoor, bakmachine, dispenskast, djati goedangrakken, een partij stopflesschen, weegschaal, spiegel, lambrizeering, emmers en teilen, presenterbladen, wandversiering, een partij lepels, vorken en messen.

Voorts: Een partij ganzen en kippen, bloempotten met sierplanten.

Voor den aanvang van deze vendutie zal worden verkocht (vermoedelijk à tout prix): EEN COLE 8 AUTOMOBILE, in prima conditie (van wijlen den Heer A. HOFLAND).

Kijkdag:

's Daags t. v. van 10 tot 12 uur v. m.

5532 Vendukantoor „WIJS“

Het Venduhuis I. BENJAMINS
Oude Hospitaalweg No. 1 en 3 Tel. No. 1096.

Morgen Vendutie

ten huize van den WelEdelGestr. Heer

G. W. R. RUTTEN

Kapitein der Artillerie

DAGOWEG No. 2

van een netten inboedel.

(SPECIFICATIE zie avondblad gisteren).

Aanbevelend,

5536 „Het Venduhuis“ I. BENJAMINS.

Zeldzame gelegenheid

Voor slechts f 20.000.— te koop een huis op een der beste standen, (vlak bij de jaarbeurs.)

Het huis is tegen

1 Mei te betrekken.
Te Tjimahi

te koop een aardig huis voor slechts f 6000.— waarvan nog een flink bedrag als hypotheek kan gevestigd blijven.

Lengkong

Een paar mooie huizen te koop op den Kl. Lengkong voor f 16.000.— en f 17.500.—

Schitterend gemeubileerd huis te huur

met mooiën grooten tuin, voor slechts f 300.— per maand.

Marken

1000 Mark biljetten te koop tegen den koers van 7 1/2 cent. 2210

- ARCHITECTEN -

en

BOUWKUNDIGEN

De ondervolgende boeken zijn

voor U onmisbaar

W. Noorlander

ARCHITECTUUR

in portefeuille f 30.—

W. Noorlander

TOEGEPASTE IJZERCONSTRUCTIES

2 dln. f 18.75

E. J. Rothuizen

HET DAK

f 8.65

L. Zwiers

HOUTCONSTRUCTIES

f 21.90

J. R. Altink

CONSTRUCTIELEER

f 13.10

L. Zwiers

IJZERCONSTRUCTIES

f 13.10

Bernoulli's

VADEMECUM

f 16.25

Sluyterman

OUDE BINNENHUIZEN

in België f 90.—

L. Zwiers

BOUWKUNDIG WOORDENBOEK

5479 2 dln. f 39.40

Boekh. VORKINK- Bandoeng

FRANÇAIS

Demande très bonne chambre ou pavillon bien meublés avec ou sans pension chez personne qui désirerait échanger leçons de français contre leçons de Hollandais. 5506

Prière d'écrire: Bureau APOLLO-THEATRE.

Woon in Uw eigen huis

't is goedkooper dan

een huis te huren.

Te koop SOLIED

voor eigen gebruik ge-

bouwde huizen met 2, 3, 4

Hypotheek op de Koopsom

Te bevragen bij: 5121

H. N. VAN DER BEEK, Regentsweg 34

Ledikantenhandel en Bultzakmakerij

THUNG TIAM KENG

Chineesche Voorstraat

Bantjeu

Telefoon No. 726

Bandoeng.

Verkoopt te kwaliteit kapok per

katti en per picol. 283

Nederlandsch-Indische Veeartsenschool

te Buitenzorg

Kunnen jongelieden van elken landaard opgeleid worden voor Indisch Veearts.

Toegelaten kunnen worden zij, die een Middelbare School met 3 jarigen cursus of een M. U. L. O. school met goed gevolg doorloopen hebben, toegelaten zijn tot de 4de klasse eener Middelbare School met 5 jarigen cursus, zomede zij, die geacht kunnen worden in kennis en ontwikkeling gelijk te staan met een der genoemde groepen.

Zij, die zich verbinden om na hunne opleiding den Lande 5 jaren als Adjunct-Gouvernements-veearts te dienen, hebben aanspraak op vergoeding van reiskosten, genieten kosteloos onderwijs en leermiddelen, benevens een toelage van f 35,— tot f 50,— 's maands, terwijl tijdelijk een bijslag kan worden verleend in de kosten van huisvesting en voeding tot een bedrag van hoogstens f 10.— voor de leerlingen der eerste en tweede klasse, van ten hoogste f 7.50 voor die der derde en tot een maximum van f 2.50 voor de leerlingen der vierde klasse.

aanmelding onder overlegging van diploma en geneeskundige verklaring voor 1 Juni a.s. bij den Directeur der School, bij wien verdere inlichtingen zijn te verkrijgen. 5270

Gelegenheid tot plaatsing van

KOSTKINDEREN

bij een familie te Bandoeng in gezonde buurt, dicht bij stad en scholen.

Brieven onder No. 5330 Bureau Pr. Bode.

Te Koop.

OLIVIER SCHRIJFMACHINE

zoo goed als nieuw, prijs f 250.— contant.

COMPLEET HARNACHEMENT

en extra-rijzadel, prijs f 175.— contant.

ROYAL ENFIELD HEEREN-RIJWIEL,

voorzien van 3 versnellingsnaaf en kettingkast, 5525

Te bevragen Naripan 5, van 10 tot 5 uur.

ASSISTENT-BOEKHOUDER.

GEVRAAGD voor spoedige indiensttreding op eene Cultuuronderneming

een ASSISTENT-BOEKHOUDER. Salaris van f 250.— tot f 400.—

per maand, winstaandeel, vrij wonen en vrije geneeskundige behandeling.

Brieven onder No 999 aan Persbureau „ANETA“. Soerabaja. 370

ASSISTENT-BOEKHOUDER.

GEVRAAGD voor spoedige indiensttreding op eene Cultuuronderneming

een ASSISTENT-BOEKHOUDER. Salaris van f 250.— tot f 400.—

per maand, winstaandeel, vrij wonen en vrije geneeskundige behandeling.

Brieven onder No 999 aan Persbureau „ANETA“. Soerabaja. 370

ASSISTENT-BOEKHOUDER.

GEVRAAGD voor spoedige indiensttreding op eene Cultuuronderneming

een ASSISTENT-BOEKHOUDER. Salaris van f 250.— tot f 400.—

per maand, winstaandeel, vrij wonen en vrije geneeskundige behandeling.

Brieven onder No 999 aan Persbureau „ANETA“. Soerabaja. 370

ASSISTENT-BOEKHOUDER.

GEVRAAGD voor spoedige indiensttreding op eene Cultuuronderneming

een ASSISTENT-BOEKHOUDER. Salaris van f 250.— tot f 400.—

per maand, winstaandeel, vrij wonen en vrije geneeskundige behandeling.

Brieven onder No 999 aan Persbureau „ANETA“. Soerabaja. 370

ASSISTENT-BOEKHOUDER.

GEVRAAGD voor spoedige indiensttreding op eene Cultuuronderneming

een ASSISTENT-BOEKHOUDER. Salaris van f 250.— tot f 400.—

per maand, winstaandeel, vrij wonen en vrije geneeskundige behandeling.

Brieven onder No 999 aan Persbureau „ANETA“. Soerabaja. 370

ASSISTENT-BOEKHOUDER.

GEVRAAGD voor spoedige indiensttreding op eene Cultuuronderneming

een ASSISTENT-BOEKHOUDER. Salaris van f 250.— tot f 400.—

per maand, winstaandeel, vrij wonen en vrije geneeskundige behandeling.

Brieven onder No 999 aan Persbureau „ANETA“. Soerabaja. 370

ASSISTENT-BOEKHOUDER.

GEVRAAGD voor spoedige indiensttreding op eene Cultuuronderneming

een ASSISTENT-BOEKHOUDER. Salaris van f 250.— tot f 400.—

per maand, winstaandeel, vrij wonen en vrije geneeskundige behandeling.

Brieven onder No 999 aan Persbureau „ANETA“. Soerabaja. 370

ASSISTENT-BOEKHOUDER.

GEVRAAGD voor spoedige indiensttreding op eene Cultuuronderneming

een ASSISTENT-BOEKHOUDER. Salaris van f 250.— tot f 400.—

per maand, winstaandeel, vrij wonen en vrije geneeskundige behandeling.

Brieven onder No 999 aan Persbureau „ANETA“. Soerabaja. 370

ASSISTENT-BOEKHOUDER.

GEVRAAGD voor spoedige indiensttreding op eene Cultuuronderneming

een ASSISTENT-BOEKHOUDER. Salaris van f 250.— tot f 400.—

Patisserie Moderne

Papandajanlaan 1. Telefoon 353

Uit de Vrieskamer:

Prachtige Z. M. Kaas.
Edammer bollen en Kruidkaas.
Paling in Gelei en Ansjovis.
Gerookte Zalm.
Dagelijks Versche appelbollen.

Beleefd Aanbevelend,

J. ROODESTEIN.

5524

Nederlandsch - Indische

Spoorweg-Maatschappij

Bij bovengenoemde Maatschappij bestaat, op nader overeen te komen bezoldiging, gelegenheid tot opleiding tot:

Stationsklerk 1ste kasse.

Salaris naar bekwaamheid.

Sollicitaties met een leeftijd van 16 tot 29 jaar hebben zich met medebrenging van hunne origineele diploma's en getuigschriften persoonlijk ('s Maandags of Vrijdags tusschen 9 en 12 uur) of schriftelijk te wenden tot den Administratieven Dienst, 1e. Afdeling te Semarang. 4327

Dames - Kapsalon.

Elk gewenscht Kapsel

Onduleeren

Haarmassage

Gezichtsmassage

Shamponeeren

Electrisch haardrogen

Beleefd aanbevelend,

Mevr. M. C. SCHREURS

5447 Bragaweg 65, pav. naast Toko v. d. VEEN.

OPROEPING.

De Bandoengsche Hawaiian Band

roept geoevende spelers op.

Voor lidmaatschap zich te wenden

(schriftelijk) tot den Leider dezer Vereeniging

c/o Tjikoedapateuh 4. 5519

A. v. Rijn v. Alkemand

Pianoleeraar

Dipl Conserv. Amsterdam

2288 LOGEWEG 16, BANDOENG.

Gevraagd:

Dame voor Hulp in de

Huishouding

Salaris f 50.— alles vrij

424 „HUIS TE DAGO“, Bandoeng

Bandoeng Weltevreden
Bragaweg 54 Noordwijk 23

ONT PAKTEN:

VOILE- EN AVONDTOILETTEN, MANTELS, MANTELLAKEN, VOILE STOFFEN.

BRUIDSSLUIERS, BRUIDSKRANSEN, BRUIDSBLOEMEN.

HOEDEN, HOEDENVOILES.

EEN UITGEBREIDE COLLECTIE LINGERIEËN.

KOUSEN IN ALLE MATEN EN KLEUREN.

KINDERKLEEDING.

AJOUR INRICHTING.

206 SPECIALITEIT IN BRUIDSTOILETTEN VANAF f 135,—

TELEFOON.

Autoverhuurderij

„Torpedo“

Het bekende goede adres staat weder

onder beheer van den EIGENAAR

Prompte en nette bediening thans dus

weder verzekerd.

4449

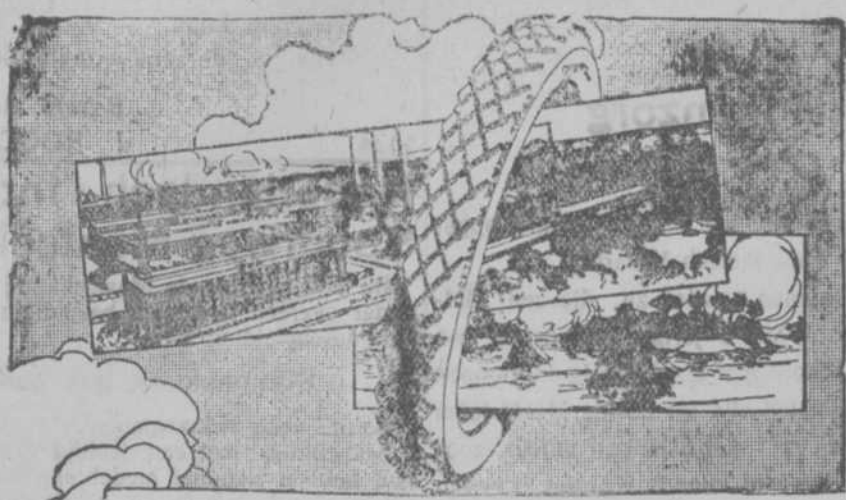
N. V. BISH

Weegbrugemployé.

Gevraagd door Cultuuronderneming WEEGBRUGEMPLOYÉ. Salaris f 200.— tot f 300.— per maand, voorts winstaandeel, vrij wonen en vrije geneeskundige behandeling. Spoedige indienstreding gewenscht.

Brieven onder No. 997 aan Persbureau ANETA Soerabaia.

5371

Goodyear banden zijn evenwichtige banden

Het Goodyear loopvlak is niet gemaakt, dat het half zoo lang duurt als het weefsel, maar juist even lang als het weefsel. Het weefsel is niet gemaakt dat het half zoo lang duurt als het loopvlak, maar juist even lang als het loopvlak. Het geraamte en het loopvlak zijn zoo gemaakt, dat zij even lang duren en bij gebruik onder normale omstandigheden geven zij een verrassend gelijkmatigen kilometer-afstand.

Geen enkel deel van de Goodyear Banden wordt, zoover bekend, zwakker of sterker gemaakt, dan een ander, maar alle deelen worden, zoo goed als maar eenigszins mogelijk is, gemaakt van gelijke sterkte en gelijke kilometercapaciteit.

Goodyear Banden worden gemaakt zoowel in millimeter als in inch afmetingen.

Goodyear massieve, buiten-, binnenbanden en accessoires zijn gemakkelijk overal te verkrijgen bij Goodyear handelaars.

The Goodyear Tire & Rubber Co., Ltd.

WEESKAMERSTRAAT, SOERABAJA.
TELEGRAMADRES: GOODYEAR.

955

**GOODYEAR
BANDEN**

Wat de Toreador „Antonio” was onder de Spaansche stierenvechters, is de sigaar

„ANTONIO”

(fabrikaat M. Azijnman, 's Bosch).
onder de Hollandsche sigarenmerken namelijk de:

MATADOR

f 8.— p. 50 st.
hout in blik

Bij 500 stuks
franco rembours
door geheel Indië.

'd" Hollandtse
Toebaks-
Compagnie

Bandoeng
Bragaweg 43
Telef. 562.

244

N.V. Maatf. tot Exploitatie van Nagrek Tuftras
BANDOENG — TELEFOON 100 — NAGREK

leveren slechts machineale
Tufsteen Tras, Wilde Tras
- absoluut uitgesloten -

211

Administratie, Groote Lengkongweg 103, Bandoeng.

EEN NIEUWE STER

aan

het Schrijfmachinefirmament

is

The Blick Ninety

Prijs f 160.

Vraagt inlichtingen en demonstratie bij:

N.V. Mij. VORKINK-BANDOENG

Afd. Moderne Kantoormachines

5093

ATTENTIE!! GEVESTIGD: ATTENTIE!!

Costuumschool Maison Kastrop. Oude Kerkhofweg No. 6 (Bantjeu) Nabij Aloon-Aloon.
AANGESLOTEN BIJ DEN BOND VOOR VAK- EN INDUSTRIESCHOLEN.
Inrichting tot het leeren knippen en vervaardigen van Dames- en Kinderkleeding, onder
leiding van gediplomeerde Leeraren. Levering van: PAPIEREN PATRONEN op MAAT.
Vanaf 1 APRIL a.s. is aan onze inrichting verbonden een ATELIER voor:

Mantelcostuums — Bruidstoiletten.
Cursus voor Coupeuse . . . f 200.— } **voor den geheelen cursus,**
Cursus voor Leeraresse . . . f 300.— } **niet per maand,** zooals abusievelijk in de prospectus is aangegeven
Prospectus op aanvraag verkrijgbaar. 4477
Geen leerling behoeft de cursus te verlaten, alvorens zij geheel bekwaam is.

N. V. Maison Kuyl & Versteeg

Bragaweg — Telefoon 261-728 — Bandoeng

Geregeld verkrijgbaar:

Vruchten op water in blik van Libby: Egg Plums,
Pitted black cherries, Royal canned cherries,
Apricots, Yellow cling peaches, Bartless pears,
Extra sliced Hawaiian pineapple, Special rasp-
berries, Special strawberries.

VERSCH roggebrood, Koffie extract, Geldersche
rookworst per pond, Boschbessen, Maggi arti-
kelen, Machinaal uitgesneden EUROPEESCHE
vleeschwaren, Provisiën Tieleman en Dros e.a.

2616

Ruskill

LEVERING
UIT
VOORRAAD

IMP. TECHNISCH JAN DUIKER AMSTERDAM REMBR. PL. 20
HANDELSBUREAU 50ERABAJA PETJINDIAHAN 24

3488

Remington Typewriter Agency

Bragaweg 40,

Bandoeng.

Steeds verkrijgbaar de bekende
REMINGTON TYPEWRITER

model 10 met „self-starter”

model 11 met decimaaltabulator beide modellen in 4
afmetingen.

Verder papier, carbonpapier en linten in soorten.

Reparaties: billijk en vlug.

Onderhoud van alle soorten schrijfmachines bij 't abon-
nement (in de stad).

Eliotts adresseermachines.

Hutchicons papierhecht-machine

N. V. Agentuur & Commissiehandel
FRITS SLUYMERS & Co.

ONTVANGEN:

BOSCHMAGNETEN Origineele 45° en 42° DUITSCHE

Harley Davidson zijspanwagens 2 persoons.

The Edison Phonograph Corporation.

Soerabaia
Gemblongan 26.

BANDOENG
— Bragaweg 53 —

Hebben steeds in voorraad diverse modellen EDISON PHONOGRAPHEN
voor platen en rollen.

GELUIDSWEERGAVE NOG STEEDS ONGEEVENAARD.

PLATEN EN ROLLEN ONBREEKBAAR.

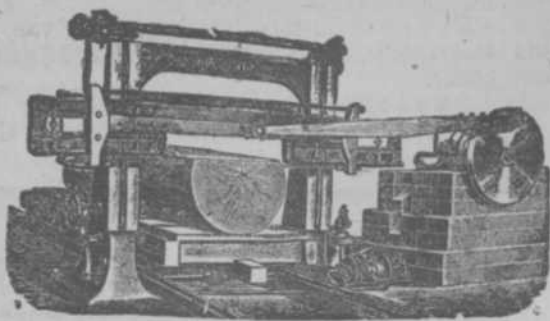
GEEN NAALDEN TE VERWISSELEN.

DE EDISON, de EENIGSTE phonograph die in directe vergelijking met de
menschelijke stem de proef schitterend doorstaan heeft.

Aanbevelend,

**THE EDISON PHONOGRAPH
CORPORATION.**

158

KIRCHNER'S

ZAAGMACHINES.

CARL SCHLIEPER.

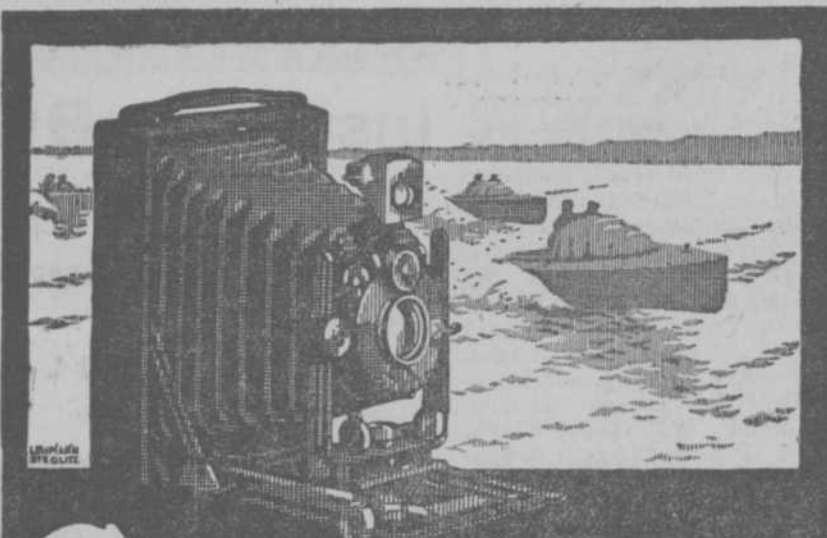
4059

Chineesche Klerken

CULTUURONDERNEMING vraagt goed onderlegde CHINEESCHE KLERKEN ter assistentie bij de fabrieksboekhouding Salaris nader overeen te komen, winstaandeel, vrij wonen en vrije geneeskundige behandeling

Brieven onder No. 1027 aan Persbureau „ANETA“, Soerabaia.

542

Goerz TENAX

Met dubbelanastigmat Dagor 6.8

„ „ Dogmar 4.5

Absoluut Tropenzeker

Alleen verkrijgbaar bij:

N.V. MIJ. VORKINK - BANDOENG

AFDEELING FOTOHANDEL.

5294

Chr. Zanders & Co.

HORLOGERS — BIJOUTERIËN

(voorheen FIRMA F. J. RAUCH, gevestigd sedert 1897)

AMSTERDAM
Voorburgwal 94.

TELEFOON No. 225

BANDOENG
Bragaweg 6.

ONZE PRIJZEN ONTSTAAN DOOR:

een **NAUWKEURIGE** calculatie, vermeerderd met een **BESCHIEDEN** winst-marge, zoodat wij elke **CONCURRENTIE** het hoofd kunnen bieden.

43d

DAT, WAT JE NIET HEBT,

(VOOR DEN a.s. TOONEEL-AVOND, DER MUZIEK EN TOONEEL VEREENIGING „BRAGA“ EN DE VOLGENDE DAGEN)

OP

Dames en Heeren-Modegebied

is in ruime keuze tegen thans geldende Europeesche prijzen

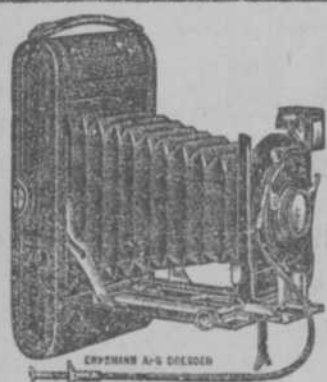
VERKRIJGBAAR BIJ:

AU - BON - MARCHÉ

DAMES-WINKEL
BRAGAWEG, TEL. 305.

5510

HEEREN-WINKEL
NARIPAN, TEL. 1092.

- Ernemann-Rolfilm-Camera's -

Ingericht voor films en platen en voorzien van DUBBELE balglengte, instelglas en 3 chassies.

In voorraad met

Zeiss-Tessaren, Ernemann „ERNON“ en „VILAR“ — Dubbel anastigmaten, —

Een EERSTE KLAS DUITSCHE CAMERA, speciaal voor de TROPEN vervaardigd en voorzien van DUITSCHE OPTIEK, overtreft IEDER ANDER FABRIKAAT.

Hiervoor is het **BESTE ADRES:**

Speciaal Fotomagazijn „LUYKS“,
Bandoeng, Bragaweg 45. —:— Telefoon 268.

91

ZUURSTOF

in elke hoeveelheid
verkrijgbaar bij de Fabrik der

S.O.A.E.O.

Specialiteit in autogene lasschingen

Kampong Kodja.

Tandjong Priok

Voor bestellingen

zich te wenden tot den

Agent L. PLATON,

Tel. BATAVIA 464.

5266

Voorhanden:

Champagne

POMMERY f 9.— per fl

CAZANOVA „8.50 „

REINHARDT „8.50 „

DE MARSAT „7.50 „

N. V. Mineraalwaterfabriek „De Gedeh“

BOENGSOEWEG No. 41B.

199

BANDOENG

Een prima Hollandsche Sigaar is thans
weer onder ieders bereik!

JUIST ONTVANGEN ONDERSTAANDE
MERKEN, FABRIKAAT

GEBR. CLAASSEN, HAPERT (N.B.):

„FLOR d'AURORA“	p. 50 st. fl.	4.50
„LORD“	„ 50 „	5.—
„ROSA CASTELLANA“ met ring	„ 25 „	3.50
„SANTA MARCA“ met ring	„ 25 „	4.—
„CAMPANELLA“ met ring, groote „After Dinner“	„ 25 „	5.—

WERKELIJK IETS GOEDS!

„d'Hollandtse Toebackscompagnie“
Bandoeng.

BRAGAWEG 43.

3765

TELEFOON 565.

Stoomvaart Maatschappijen

„Nederland & Rotterdamsche Lloyd“

De eerstvolgende vaarbeurten van Batavia via Suez naar Holland zullen vermoedelijk zijn als volgt:

S. M. „NEDERLAND“.

via	Singapore, Belawan, Sabang.
20 April 1921	s.s. „Pr. der Nederl.“
± 22	„ „ „ „Nias“ 1) †)
4 Mei	„ „ „ „Pr. Juliana“
18 „	„ „ „ „Kon. der Ned.“
24 „	„ „ „ „Lombok“ 1)
1 Juni	„ „ „ „Grotius“
15 „	„ „ „ „Joh. de Witt“
29 „	„ „ „ „Oranje“
13 Juli	„ „ „ „J. P. Coen“
27 „	„ „ „ „Rembrandt“
30 „	„ „ „ „Vondel“

1) Passagiers Oostelijk van Batavia inschepping UITSLUITEND te Tandjong-Priok.

†) Passageprijs f 1000.—

WIJZIGING IN VAARBEURTEN EN AFVAARTDATA VOORBEHOUDEN.

Stoomvaart Maatschappij „NEDERLAND“

Telegramadres:

SUEZBOOT WELTEVREDEN.

„ROTTERDAMSCH LLOYD“

via Padang.

27 April 1921	s.s. „Tambora“
11 Mei	„ „ „ „Tabanan“
25 „	„ „ „ „Wilis“
8 Juni	„ „ „ „Sindoro“
22 „	„ „ „ „Kawi“
25 „	„ „ „ „Ternate 1) †)
6 Juli	„ „ „ „Patria“
13 „	„ „ „ „Rindjani“
20 „	„ „ „ „Goentoer“

„ROTTERDAMSCH LLOYD“
Internationale Crediet- & Handels-
vereniging „Rotterdam“

13

Agenten